

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

2 říjen 2011
74. ročník

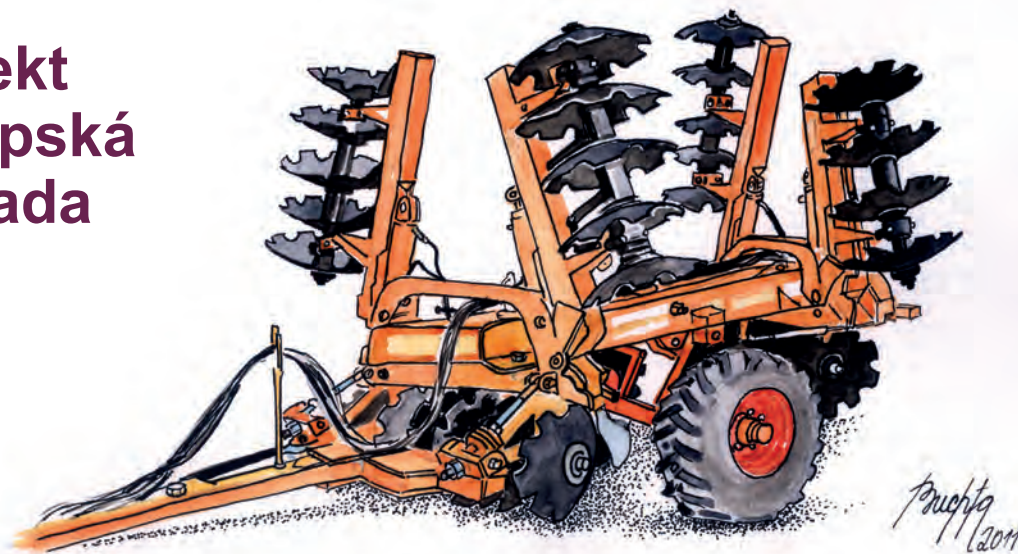
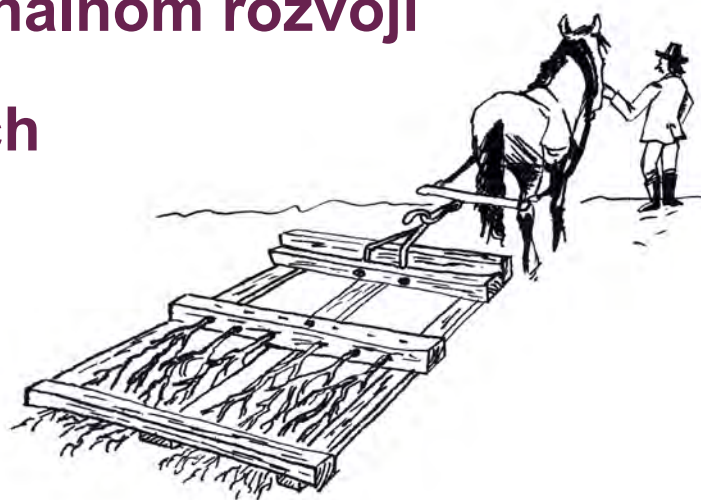
Inovácia v regionálnom rozvoji

**Rozvoj sociálných
kompetencií**

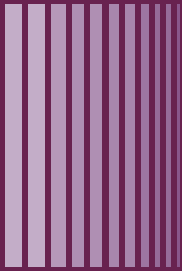
**Národní
soustava
kvalifikací**

Řemesla v Jaroměři

**Projekt
Evropská
zahrada**

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

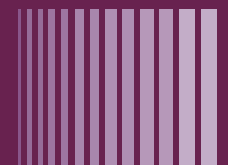
PERSPEKTIVY CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ str. 22

ZÁVĚR PROJEKTU EVROPSKÁ ZAHRADA str. 14

ZÁVĚRY MEZINÁRODNÍ VĚDECKÉ KONFERENCE ICOLLE 2011 str. 23

Motto: „Pravda, kázeň a pořádek jsou pilíře demokracie.“

ZEMĚDĚLSKÉ ŠKOLSTVÍ PRAXI

Při náborové prezentaci středních škol v jednom městě na Vysočině se návštěvník, žák posledního ročníku základní školy, choval nevhodně. Napomenutí pedagoga komentoval slovy: „Mne to moc nezajímá. Stejně se dostanu, kam budu chtít“. Bohužel, měl veliký kus pravdy.

Od devadesátých let a za dlouhotrvajícího poklesu populační křivky se počet středních škol ve většině oborů nepochopitelně zvyšoval. Systém financování škol dle normativů na žáka přivodil stav, že uchazeči o studium jsou pány situace v celém přijímacím řízení. Střední odborné školy hrají úlohu prosebníků, kteří v úzkosti a mnohdy s malými nadějemi očekávají, kdo se nad nimi smiluje a projeví zájem o jejich službu. Konkurence mezi uchazeči je téměř anulována. Tento stav trvá již dlouho a není dobrým příslibem ani do budoucna. Spolu s celospolečenskou atmosférou uvolňování ve všech směrech dochází k poklesu kázně i ve školách. Tím se pracovní podmínky zhoršují, učitelé jsou stále více unaveni a povolání jim nepřináší tolik potřebné uspokojení.

Kvalita absolventů

Zemědělská prvovýroba stejně jako zpracovatelské organizace a další návazné články právem požadují vysokou kvalitu absolventů zemědělských škol, kteří nastupují do prvních pracovních poměrů. Tím nemyslím pouze odborné znalosti a dovednosti, ale též morální profil. To zdůrazňuji. Tato komplexní charakteristika se promítá svojí úrovní do celého hospodaření, ve výsledné intenzitě, kvalitě i do dalších ekonomických ukazatelů podniků. Proto bedlivě sledujeme organizační změny ve školství i konkrétní stav na jednotlivých školách.

Přijímání nového pracovníka je vždy provázeno přáním, aby to byl člověk odborně zdatný a po všech stránkách spolehlivý. Předpoklady vytváří rodinné prostředí a působení školy. Tam měl získat požadované vlastnosti. Pokud se ví, že do střední školy bude přijat bez důkladné přípravy na přijímací zkoušky, snadno uchazeč pochopí, že pracovitost není tou nezbytnou vlastností. Střední škola jej s radostí přijme a po celou dobu dbá, aby z ní neodešel. Opět se náš milovaný žák utvrzuje v tom, jaký představuje kapitál. Mnozí jedinci to o sobě prohlášují veřejně. A mají opět velkou pravdu.

Následuje vstup do zaměstnání. V té době mohou mít pocit své veliké důležitosti a práva svobodného, či dříve svévolného rozhodování. Brzy jsou zklamáni a ve stejné situaci jsou i jejich zaměstnavatelé. Samozřejmě, že tento scénář neplatí absolutně. Ale není ani tak málo častý. Viníků tohoto stavu je víc, ale cesta k nápravě je nejen možná, ale i nezbytná.

Zájem o práci

Během dlouholetého působení v zemědělském školství, výzkumu i ve faremním provozu jsem poznal, že zásadní předpoklady úspěšného vstupu do zaměstnání představuje sku-

tečný zájem o práci, ochota podřídit se pokynům vedoucího a schopnost spolupracovat s ostatními. Je-li toto naplněno, mohou být i drobné odborné neznalosti eliminovány, neboť lze očekávat, že takový jedinec bude mít snahu se doučit, nechá si poradit a snaží se vyniknout. Naopak uvedu příklad absolventa učňovské školy, který vykazoval poměrně vysoký stupeň zručnosti při práci se stroji, ale brzy po nástupu míval zpožděné nástupy do práce, byl nespolehlivý při práci bez dozoru a stále častější výmluvy a zkrakování skutečnosti dotvářely negativa pro jeho hodnocení. Během zkušební doby jsme se s ním raději rozešli. Nechci, aby z těchto poznatků vyšlo podcenění vlastní odborné přípravy v době studia, ale chci naopak ukázat, že hodnota sebelepší odborné úrovně může být zcela vymazána nedostatky v morálce.

Stálý boj o žáky

Jak bylo zmíněno již v úvodu, celé naše školství trpí nadbytkem počtu škol, nízkými stavy ve třídách a neustálým bojem o získání žáků. V důsledku toho je drahé a méně efektivní. Proto se domnívám, že je nezbytná redukce počtu škol a přizpůsobení se prognóze společenské objednávky podle jednotlivých oborů národního hospodářství. Jsem přesvědčený, že pro zemědělský obor by v kraji stačila jedna střední zemědělská škola, která by na pracovní trh každoročně dodala 80–100 absolventů. Samozřejmě, že výjimkou by byly některé specializace. Taková škola by mohla být propojena se zemědělským učilištěm, s možností vzájemného přestupu žáků do určité doby studia. Odstranily by se tak mnohé krkolomné kombinace se zdravotními, ekonomickými a dalšími studijními obory. Materiální vybavení by bylo orientováno jednoznačně, věřím, že dokonale, a při tom by daná škola v porovnání se školami víceoborovými mohla ještě ušetřit na nákladech.

Prosperující školní statek

Kromě patřičného vybavení školy pomůckami, odbornými učebnicemi, laboratořemi apod. jsou důležité ještě další podporující faktory. Na prvním místě je to prosperující školní statek o výměře alespoň několik set hektarů zemědělské půdy. Musí to být taková výměra, která zajistí efektivní využití moderní mechanizace. Polní výroba je nutná diversifikovaná (nikoliv jen pěstování obilí a řepky) a živočišná výroba s chovem skotu, chovem prasat a dle podmínek dalších druhů hospodářských zvířat. Strojový park i technologické linky by svou druhovou bohatostí samozřejmě znamenaly poněkud vyšší vstupní investice. Zde by mohly pomoci firmy tyto stroje vyrábějící, a to buď zapůjčením do levného pronájmu nebo prodejem za nižší

ceny (některým školám se toto dařilo v devadesátých letech minulého století). Firmám se může taková spolupráce vyplatit, pokud půjde značný podíl absolventů do zemědělské prvovýroby a budou nové stroje nakupovat a mezi firmami vybírat. Ve Švýcarsku v kantonu Bern na zemědělské škole Schwand Münsingen jsme poznali, že firmy zdarma měnily svoje výrobky při každé inovaci.

Samozřejmě, že praxe žáků musí být časově podřízena době provádění jednotlivých prací. Trénování polních prací někde v kryté hale je pouze ubohou imitací. Žák musí dělat práci skutečně a nikoliv si o ní povídat nebo ji předstírat. Mnozí současní farmáři, kteří budou posílat své potomky za vzděláním, již objíždí některé školy a školní statky. Zjišťují vybavení školních hospodářství a metody výuky praxe. Ideální je zapojení žáků přímo do pracovního a výrobního procesu. Víím, jsou předpisy o práci mladistvých, ale představují rozpor se životem. Proto hledejme cesty, jak toto řešit. Kterým školám se to povede, získají konkurenční náskok před ostatními a během několika let budou mít naději, že se z nich stanou školy prestižní. Vše potřebuje odvahu a nasazení. Ale s tím souvisí ještě další předpoklady, o kterých budu hovořit dál. Odvolávání se na EU může být jen výmluvou, protože v mnohých státech západní Evropy zajišťují žáci provoz na školních hospodářstvích plně. Jejich absolventi po ukončení školy už mají zdravé sebevědomí pro plné uplatnění v provozu.

Účelovost školních statků lze zvýšit zřízením zpracovatelských provozů (mlékárenské, masné, zelinářské, ovocnářské, vinařské). Bude tak další příležitost rozšířit u žáků počty praktických dovedností. Ale opět je to spojeno s dalšími nákladnými investicemi. Proto všichni, kteří mají vyjednávací moc, zejména poslanci a senátoři, by měli usilovat o získání odpovídajících zemědělských dotací pro školní statky, protože jejich účelovost tím bude povýšena a svou úroveň se stanou skutečnými pilotními podniky.

Výzkumná činnost

Velikým přínosem pro spojení školy s praxí a zemědělským pokrokem je výzkumná činnost. Ta může fungovat buď formou pokusnické činnosti na vlastní stanici nebo formou spolupráce s výzkumnými ústavu při řešení výzkumných úkolů.

Pokud budou vytvořeny uvedené podmínky, stanou se školy skutečnými poradními centry. Jejich služby nebude ani třeba významně propagovat. Brzy dostanou v zemědělské veřejnosti důvěru, a tak zájemce o tyto služby získají snadno. V souvislosti s tím se dá očekávat i možná finanční podpora škol a školních statků sponzorskými dary od zemědělských podniků i od dalších organizací, které na zemědělskou prvovýrobu nějak navazují. Sponzoři budou totiž přesvědčeni, že vložené prostředky nakonec přinesou prospěch i jim.

Úroveň všeobecného vzdělání

Každá střední škola musí naplnit kvantitou i kvalitou potřebnou úroveň všeobecného vzdělání. Dnes se za samozřej-

most považuje slušná znalost aspoň jednoho světového jazyka a dobrá úroveň v informačních technologiích. Doposud je na školách veliký dluh v přípravě na plnění společenských úkolů po nástupu do zaměstnání. Myslím tím zapojení do volených zastupitelstev, sportovní a kulturní aktivity, charitu apod. To patří do předmětu Základy společenských věd či Občanská výchova. Zejména na některých gymnáziích se obsah tohoto předmětu vyučuje naprosto nesprávně, žáci se učí texty z učebnic nazpaměť. Zde musí nastoupit spolupráce s veřejným životem – besedy, návštěvy různých organizací, zapojení žáků do dobrovolných aktivit již během studia, popularizování veřejně prospěšných činností – neboť to budou v životě potřebovat.

Materiální vybavení škol a školních zařízení je opravdu důležité. Ale na první místo podle významu řadím učitele, jeho kvality odborné a morální. To se týká vyučujících všech předmětů. Je nezpochybnitelné, že úroveň školy je limitována kvalitou pedagogického sboru. Ostatní faktory ji podpoří nebo oslabí. Nyní se zaměřím na učitele odborných předmětů.

Výuka odborných předmětů

Ideální stav se samozřejmě dá vyjádřit tím, že škola má k dispozici takové pedagogy, kteří jsou pro svoje předměty zapáleni, mají dobré teoretické základy a taky zkušenosti z provozů. Nepomímám ani pedagogické vzdělání. Realita bývá občas dost odlišná. Potom může být dílčím pozitivem, když je na každou odbornost aspoň jeden tzv. tahoun, který na své kolegy působí svou pracovitostí a vytváří atmosféru stálého zájmu. Efektivnost výuky se zvyšuje dobře realizovanými mezipředmětovými vazbami, zvláště chci upozornit na chemii a biologii směrem k pěstování rostlin a chovu hospodářských zvířat. Jak je škodlivé, když se občas musí žák učit stejnou látku každému učiteli jinak. S takovými případy se určitě setkal každý, kdo byl za katedrou. Do výuky je vhodné občas účelně zapojit odborníky z praxe. Didaktická technika, která je dnes k dispozici, umožňuje volit aktivní vyučovací metody. Tím nemyslím, že vyučující předvádí ve třídě pouze videoprogramy. Zorganizovat si kvalitní výuku představuje dost práce a samozřejmě i čas. Proto mne vždycky zamrzí, když slyším, že učitel se po výuce věnuje intenzivně jinému povolání, které s jeho odborností vůbec nesouvisí. Nevěřím, že si zajistí potřebný časový prostor ke konstrukci vyučovacích jednotek pro další den. Je téměř jisté, že na svoje sebevzdělání a sledování pokroku ve svém oboru mu čas nezbyvá. Je přirozené, že ředitel školy zvažuje pro ty, kteří neodvádí odpovídající kvalitu práce, ukončení pracovního poměru. Taková řešení jsou přece v případě špatného pracovníka běžná i mimo školství.

Najít nejpřínosnější cestu...

Na problematiku celého našeho školství je pravděpodobně názorová rozdílnost. Ale v konečném rozhodování by měl být realizován směr, který je pro společnost nejpřínosnější. V tomto příspěvku jsem se snažil vyjádřit svá stanoviska.

Ing. Milan Teksl, Šrůtkova ekologická farma
Benešov u Kamenice n. L.

NÁRODNÍ SOUSTAVA KVALIFIKACÍ

Tvorba dílčích kvalifikací ve vybraných sektorových radách

V tomto článku bychom Vám rády představily aktuální činnost vybraných sektorových rad na tvorbě kvalifikačních a hodnotících standardů dílčích kvalifikací.

Činnost **SEKTOROVÉ RADY PRO ZEMĚDĚLSTVÍ** byla oficiálně zahájena 9. 6. 2010 předáním Ustavujícího dekretu sektorové rady (SR), Licence a Jmenovacích dekretů jednotlivým členům. SR pro zemědělství byla první sektorovou radou, která byla ustavena v rámci projektu Národní soustava kvalifikací 2 (dále jen NSK2). V současné době bylo licencováno 24 sektorových rad, které pracují na dvou veřejných zakázkách: Národní soustava kvalifikací a Národní soustava povolání. V sektorové radě pro zemědělství jsou zastoupeny tyto subjekty: Agrární komora ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Zemědělský svaz ČR, Společnost mladých agrárníků ČR, Rybářské sdružení ČR (Střední rybářská škola a Vyšší odborná škola vodního hospodářství a ekologie Vodňany), Svaz chovatelů českého teplotkrevníka, Svaz vinařů ČR, Český svaz včelařů, Střední zahradnická škola Ostrava, Zoologická zahrada hlavního města Prahy, Národní ústav odborného vzdělávání a společnost Trexima. Před vlastní tvorbou dílčích kvalifikací byly shromažďovány argumenty pro existenci zájemců o jejich získání, byla zvažována uplatnitelnost na trhu práce a mapovány potenciální autorizované osoby (zkoušející) a potenciální vzdělavatelé.

V roce 2010 bylo zpracováno a schváleno sektorovou radou pro zemědělství celkem 9 dílčích kvalifikací. Tvorba probíhala v pracovních skupinách vedených členy sektorové rady. Většina dílčích kvalifikací byla následně posouzena dalšími odborníky (tzv. stvrzovateli). Rády bychom Vám tyto dílčí kvalifikace stručně představily. V současné době jsou již schválené ministerstvem školství a zveřejněné na webu www.narodni-kvalifikace.cz.

Dílčí kvalifikace **Ruční práce v produkčním zahradnictví** patří do kvalifikační úrovně 2 a předpokládáme, že budou mít o ni zájem uchazeči z úřadů práce, kteří chtějí absolvovat rekvalifikační kurz a následně pracovat v zahradnictví. Majitelé zahradnických firem poptávají pracovníky se základními znalostmi a dovednostmi z více oblastí zahradnictví. Pro vykonávání základních odborných zahradnických prací většinou nepotřebují úzce specializované pracovníky, ale upřednostňují odbornou „všestrannost“.

Dílčí kvalifikace **Producent krmného hmyzu** byla zařazena do kvalifikační úrovně 3. S rostoucím počtem zájmových chovů drobných terarijních zvířat roste poptávka po krmném hmyzu. S rostoucími požadavky na kvalitu jsou v komerčních chovech hmyzu pro krmné účely žádáni chovatelé s odbornými znalostmi obsluhující specializované provozní jednotky. Pracovníci s touto dílčí kvalifikací se budou moci uplatnit také

v zooprodejnách, zoologických zahradách nebo začít v této oblasti podnikat.

Dílčí kvalifikace **Producent savců pro krmné a pokusné účely** patří také do kvalifikační úrovně 3. Chov drobných savců pro krmné a pokusné účely (laboratorních myší, potkanů, morčat) lze považovat za perspektivní nejen z důvodu rostoucího počtu chovatelů terarijních zvířat (zejména ještěřů a hadů), ale i kvůli zájmu výzkumných institucí o tato zvířata. Získání dílčí kvalifikace by mělo usnadnit začínajícím podnikatelům v této oblasti vstup na trh práce.

Dílčí kvalifikace **Paznehtář** patří také do kvalifikační úrovně 3. Potřeba pracovníků pečujících o paznehty vyplývá z povinností chovatelů a počtu chovaného skotu, ovcí a koz v naší republice. Dílčí kvalifikace je vhodná pro uchazeče s dobrou fyzickou kondicí, kterým nechybí zručnost a chuť se vzdělávat v kurzech pro paznehtáře. Většina paznehtářů jsou osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ).

Dílčí kvalifikace **Chovatel okrasných a akvarijních ryb** na kvalifikační úrovni 3 je určena pro zájemce o chov okrasných nebo akvarijních ryb, který má v naší zemi velmi dobrou úroveň. Chovatelé jsou obvykle OSVČ, pracují v rodinných firmách nebo u větších producentů.

Dílčí kvalifikace **Greenkeeper** patří do kvalifikační úrovně 4 a její vznik podpořil Český svaz greenkeeperů. S rostoucím počtem golfových hřišť roste poptávka po kvalifikovaných pracovnících, kteří zakládají a udržují travnaté plochy golfových areálů.

Dílčí kvalifikace **Hodnotitel koní** patří také do kvalifikační úrovně 4. Se stoupajícím počtem chovaných koní v naší republice roste i počet lidí, kteří jsou na chovu koní ekonomicky zainteresováni. Hodnotitelé koní posuzují koně dle šlechtitelských programů uznaných chovatelských sdružení.

Dílčí kvalifikace **Chovatel exotických ptáků** na kvalifikační úrovni 4 je určena pro uchazeče se zkušeností s chovem exotických ptáků (zejména papoušků, astrildovitých a dalších). Chov exotických ptáků má u nás dlouhou tradici a vysokou úroveň. Chov bývá aktivitou pro volný čas, ale je i předmětem podnikání. Zvýšenou poptávku po nejručnějších druzích vykazují zájmové chovy, zoologické zahrady a další zařízení.

Dílčí kvalifikace **Zemědělský poradce pro rostlinnou výrobu** na kvalifikační úrovni 5 je vhodná pro absolventy země-

dělských oborů s praxí v zemědělství. Poradci poskytují své služby zejména zemědělským podnikatelům, kteří neabsolvovali odborné zemědělské vzdělávání. Dílčí kvalifikace bude zpracována do systému akreditací poradců Ministerstva zemědělství ČR.

Jak je vidět z výše uvedeného přehledu nových dílčích kvalifikací, v rámci projektu NSK2 byla zahájena tvorba dílčích kvalifikací pro vyšší kvalifikační úrovně. V rámci harmonogramu práce pro rok 2011 byla v prvním čtvrtletí, podobně jako v dalších SR, provedena analýza potřeb trhu práce v daném odvětví a byly navrženy další dílčí kvalifikace určené ke zpracování.

V letošním roce je naplánovaná tvorba 5 dílčích kvalifikací: Zemědělský poradce v ochraně rostlin, Strihač ovcí, Chovatel terarijních zvířat, Pracovník obsluhy bioplynové stanice a Poradce pro bioplynové stanice. Uvedené názvy dílčích kvalifikací jsou pracovní, mohou být ještě v průběhu tvorby upraveny. Vzhledem k tomu, že v projektu NSK2 jsou naplánovány revize dílčích kvalifikací po čtyřech letech od jejich schválení MŠMT, bude letos v této SR revidováno 20 dílčích kvalifikací.

Na základě zkušeností s využitím dílčích kvalifikací a po odborném posouzení v pracovních skupinách budou navrženy úpravy následujících dílčích kvalifikací z roku 2007: Ovocnář, Školkař, Sadovník, Florista, Zelinář, Květinář, Vinohradník-vinař, Opravář strojů a zařízení v pěstování rostlin, Opravář strojů a zařízení v chovu zvířat, Opravář malé zemědělské mechanizace, Chovatel včel, Zpracovatel včelích produktů, Vazačské práce, Údržba veřejné zeleně, Krajinář, Rybníkář, Pstruhař, Líhnař, Zpracovatel ryb a Chovatel vodní drůbeže.

SEKTOROVÁ RADA POTRAVINÁŘSTVÍ A KRMIVÁŘSTVÍ byla ustanovena 27. října 2010. Mezi její členy patří čelní představitelé zaměstnavatelů v sektoru potravinářství a krmivářství – zástupci za Svaz průmyslových mlýnů ČR, Agrární komoru ČR a Potravinářskou komoru ČR, Českomoravské sdružení organizací zemědělského zásobování a nákupu, Podnikatelský svaz pekařů a cukrářů ČR, Český svaz zpracovatelů masa, Sdružení drůbežářských podniků, VŠ chemicko-technologická, Praha, Asociaci výrobců lahůdek, Českomoravský svaz mlékárenský, Unii výrobců lihovin ČR.

I tato sektorová rada se v prvním čtvrtletí roku 2011 věnovala zejména analýze lidských zdrojů v potravinářském sektoru s cílem zaktualizovat strukturu povolání a typových pozic a provést výběr typových pozic, pro které je z hlediska potřeb trhu práce vytvářet dílčí kvalifikace. V současné době byly vytvořeny pracovní skupiny sektorové rady, do kterých byli přizváni další odborníci znalí problematiky v oblastech navržených dílčích kvalifikací. Největší množství práce čeká SR při revizích již vytvořených DK před rokem 2007, kterých je celkem 22. Na kvalifikační úrovni 3 (odpovídá vy-

učení v oboru vzdělání H) se vytvářejí nové dílčí kvalifikace Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty na porážkách, tento požadavek vychází z trhu práce a legislativní změny. Dále se budou v souladu s harmonogramem tvořit letos tyto DK: Obsluha strojů a zařízení pro výrobu krmných směsí, Obsluha strojů a zařízení pro výrobu premixů, Mlékař, Sýrař, Mlýnář a Vinař. Na kvalifikační úrovni – vysokoškolské bude vytvořena dílčí kvalifikace Specialista poradenství a prodeje krmných směsí.

Dále bychom Vás rádi informovali o práci lesnické sekce. **SEKCE LESNICKÁ** byla ustanovena v rámci **SEKTOROVÉ RADY PRO LESNÍ A VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ** v lednu 2011. Mezi její členy patří čelní představitelé zaměstnavatelů v lesnickém sektoru – zástupci za Lesy ČR, Českou asociaci podnikatelů v lesním hospodářství, Sdružení podnikatelů v lesním hospodářství a Ústav pro hospodářskou úpravu lesů. Sekce se v prvním čtvrtletí roku 2011 věnovala především analýze lidských zdrojů v sektoru, aby mohla následně správně navrhnout strukturu povolání a typových pozic v lesnictví.

Z navržených typových pozic pak byly vybrány ty, pro které bude v letošním roce zpracována také dílčí kvalifikace. V současné době již byly vytvořeny pracovní skupiny, kam byli přizváni další odborníci, kteří se pohybují v oblastech navržených dílčích kvalifikací.

Na kvalifikační úrovni 3 bude vytvořena nová dílčí kvalifikace Mechanizátor štěpkovacích strojů, která by měla pomoci naplnit potřebu trhu po kvalifikované pracovní síle při výrobě lesní štěpky, jejíž zpracování je v současné době podporováno.

Na úrovni 4 budou vytvořeny dílčí kvalifikace Lesní technik lesník pro těžební činnost, Lesní technik lesník pro pěstební činnost a Lesní technik odborník myslivce. Důvodem pro rozdělení kvalifikace Lesního technika lesníka do těchto dílčích kvalifikací je fakt, že činnost lesníka je velmi rozsáhlá a jsou k ní nutné kompetence z různých oblastí. Přestože i jednotlivé navržené dílčí kvalifikace budou značně náročné, umožní uchazeči snadněji se na zkoušku připravit a prokázat tak své kompetence v té činnosti, která je mu blížká.

Na závěr bychom rády poděkovaly členům sektorových rad a pracovních skupin, které se na tvorbě kvalifikačních a hodnotících standardů dílčích kvalifikací podílely a školám, které se staly autorizovanými osobami a realizují zkoušky k dílčím kvalifikacím podle zákona č. 179/2006. Uvítáme podněty k revizím (úpravám) dílčích kvalifikací, které vycházejí z Vašich zkušeností.

Ing. Zdeňka Szebestová, Ing. Jana Nováčková,
Ing. Kateřina Millerová
Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení
a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

SPOLUPRÁCE SE STŘEDNÍMI ŠKOLAMI

Důležitá doplňková aktivita v oblasti projektů na ICV MU v Brně, II. část

Pracovníci Institutu celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně řeší několik projektů, z nichž jsou v současné době nejvýznamnější dva. Je to projekt „Inovaci odborného, pedagogického a manažerského vzdělávání ke zvýšení konkurenceschopnosti“, který jsme představili v předchozím čísle, a projekt „Inovativní systém přípravy pracovníků ve výzkumu a vývoji“, který vám přiblížíme v následujícím článku. Oba projekty jsou řešeny v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Inovativní systém přípravy pracovníků ve výzkumu a vývoji

I druhý projekt si klade za cíl zvýšení konkurenceschopnosti pracovníků a studentů ve vědě a výzkumu a zahrnuje přidanou hodnotu – spolupráci se středními školami. Je rovněž spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Projekt byl zahájen v červenci 2009 a potrvá do konce června 2012. Je zaměřen především na zvýšení konkurenceschopnosti pracovníků ve vědě a výzkumu prostřednictvím přípravy a realizace kurzů, seminářů a intersektorální mobility (včetně krátkodobých zahraničních stáží) v rámci systému odborného vzdělávání pracovníků ve vědě a výzkumu (VaV) a studentů doktorského studia na Mendelově univerzitě v Brně, Veterinární a farmaceutické univerzité Brno (VFU Brno) a Biopharmu – Výzkumném ústavu biofarmacie a veterinárních léčiv, a.s., Pohoří – Chotouň, Jílové u Prahy. **Doplňkovou aktivitou je podpora zájmu o studium přírodovědných oborů zájemců o vědecko-výzkumnou práci z řad žáků a pedagogických pracovníků středních škol.** Prostředkem k dosažení tohoto cíle jsou aktivity přesně přizpůsobené pro potřeby jednotlivých skupin výzkumných pracovníků, skládající se jak z aktivit v oblasti řízení výzkumu a šíření jeho výsledků do praxe, tak i z odborných aktivit zaměřených na přípravu cílové skupiny pro práci v nových výzkumných centrech, jež by měla být financována prostřednictvím OP VaV. Tyto aktivity jsou doplněny kurzy zaměřenými na popularizaci výsledků vědy a výzkumu (VaV) a přípravou systémových mechanismů pro zkvalitnění personálního zabezpečení VaV (Analýza příkladů dobré praxe, Koučink).

Cílem projektu je vytvoření ucelené nabídky vzdělávacích akcí (kurzy, semináře, workshopy, konference) a vytvoření předpokladů pro zavedení systémových opatření za účelem zkvalitnění personálního zabezpečení výzkumu a vývoje a zlepšení odborné přípravy a podmínek výzkumných pracovníků všech zúčastněných pracovníků ve výzkumu a vývoji. Celkovým výstupem projektu je jednak ucelená nabídka kurzů a seminářů manažerského charakteru zaměřených na řízení vědy MIU, rozšířená o odborné kurzy a stáže realizované zejména pod patronací VFU Brno. Odborné kurzy jsou připravovány na míru jednotlivým částem cílové skupiny, což znamená propojení s personálním řízením na univerzitě a systémem hodnocení zaměstnanců. V této souvislosti je kladen důraz jak na udržení si nej kvalitnějších výzkumníků, stejně jako na vytvoření podmínek k získání nových pracovníků, kteří budou zárukou kvality pro práci v podmínkách nově vytvořených kapacit v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI).

V současné době již probíhají, v rámci jednotlivých klíčových aktivit, různé workshopy a semináře, které se setkávají s velmi pozitivním ohlasem jejich účastníků. Za mimořádného zájmu zúčastněných byl realizován jeden běh kurzu prof. RNDr. Ladislava Havla, CSc. s názvem „Publikační činnost v tuzemsku a zahraničí“, dva běhy úspěšných kurzů Ing. Ladislava Rýgla (kurz Vědecké kinematografie a digitální fotografie a kurz Zpracování obrázků v grafickém editoru – Adobe Photoshop), dva běhy kurzů Bc. Ing. Jany Kratochvílové (Informační zdroje pro VaV), JUDr. Hany

Kelblové, Ph.D. (Ochrana duševního vlastnictví), JUDr. Michaely Poremské, Ph.D. (Analýza právních předpisů v oblasti vědy a výzkumu).

Z dalších kurzů, které jsou realizovány od září 2011 až do května 2012, bych ráda upozornila na následující: Práce s informačními zdroji, Zapojení do mezinárodních sítí a projektů, Spolupráce vědeckých institucí, Řízení VaV v podmínkách univerzity, Prezentace výsledků vědy, Setkání s vědeckými kapacitami, Projektové řízení VaV, Osobnostní rozvoj, výzkumníka či Kultura projevu výzkumníka. Ještě jednou se bude opakovat kurz Publikační činnost v tuzemsku a zahraničí.

S neobyčejným úspěchem se rovněž vždy setkaly přednášky doc. Ing. Marie Borkovcové, Ph.D. (Hmyz na talíři, Hmyz – strava pro třetí tisíciletí), které se konaly jak pro zaměstnance a studenty univerzity v prostorách Institutu celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně, tak také pro **posluhače a pedagogy středních škol**.

Výraznou pozornost vzbudily také workshopy Popularizace a medializace vědy na Mendelu, v rámci nichž byly prezentovány přednášky prof. Ing. Miroslava Jůzla, CSc. (Brambory – naše základní zdravá potravin), prof. Ing. Jaroslavy

Ehrenbergové, CSc. a Ing. Lucie Melišové (Zelený ječmen), Ing. Blanky Kocourkové, CSc. (Význam pěstování speciálních plodin v ČR), PharmDr. Ing. Radky Opatřilové, Ph.D. (Léčíme se), doc. MVDR. Vladimíra Pažouta, CSc. (Čaj a káva v pitném režimu člověka) a prof. MVDr. Miroslava Svobody, CSc. (Medicína psů a koček).

V minigalerii Hrášek v současné době se, v rámci tohoto projektu, taktéž konají výstavy vědecké fotografie na téma propagace vědy. První ze série těchto výstav probíhala v době od 15. září do 18. října 2010 a nesla název „Hospodářská zvířata kolem nás“, autorem fotografií byl doc. Ing. Pavel Veselý, CSc. Tato výstava byla následována výstavou fotografií Mgr. Viléma Reinöhla, CSc., „Adaptace rostlin na extrémní prostředí“. V závěru roku 2010 představil své fotografie pod

názvem „Svět zvířat etiopské zoogeografické oblasti“ rovněž Ing. Ivo Bezecný. Série výstav fotografií byla počátkem léta završena výstavou „EUCEN – okno do světa“, jejímž autorem je MVDr. Mirko Treu, CSc.

Pracovníci VFU Brno zrealizovali několik seminářů 7. rámcového programu EU např. „Jak na to?“, zaměřených na získání praktických zkušeností a informací věnovaných praktickým otázkám popisujícím přípravu projektu z hlediska struktury, rozpočtu, podmínek účasti, typů účastníků, základních pravidel financování projektů 7. RP či „Mobilita vědecko-výzkumných pracovníků“. Realizována byla rovněž série seminářů informujících o OPVK (Představení operačního programu Ph.D. studentům, Finanční část monitorovací zprávy: Rychle a dobře, atd.). Populárními se staly také kurzy koučování, které vede PhDr. Jana Čihounková, jednak formou workshopů a jednak individuálním koučováním zájemců.

Pozornosti akademických a vědeckých pracovníků i zájmu veřejnosti a **žáků středních škol** se těšily i aktivity realizované v rámci konference **Forum veterinárium**, která se konala v listopadu roku 2010 v Pavilonu prof. Klobouka v prostorách VFU Brno. Za zmínku stojí např. přednáška PharmDr. Michala Kolorze „Využití metodiky PCR“, RNDr. Ladislavy Bartošové, Ph.D. „Genetický screening predispozice k celiakii“, doc. RNDr. Milana Bartoše, Ph.D. „Příklad spolupráce farmaceutů s komerčním sektorem“, PharmDr. Karla Šmejkal, Ph.D. „Biologická aktivita lignanů Schisandra chinensis“, prof. MVDr. Petra Dvořáka, CSc. „Radiocesium v mase divokého prasete“, MVDr. Ivany Haluzové „Testy toxicity prováděné na oddělení toxikologie Ústavu veřejného veterinárního lékařství a toxikologie“, Ing. Jany Blahové, Ph.D. „Monitorování kvality vodního prostředí řeky Svitavy a Svatky s využitím biochemických markerů se zaměřením na obsah PAH“, Ing. Kamily Novotné Kružkové „Hygienická kvalita ryb z českých řek z pohledu kontaminace rtuť“ a PharmDr. Věry Javorkové „Studium flavonoidních glykosidů po hydrolyze metodou HPLC-DAD-ELSD zaměřené na identifikaci cukerné složky“. Velmi zajímavým referátem „Vědecko-výzkumná činnost v akciové společnosti BIOPHARM, Výzkumný ústav biofarmacie a veterinárních léčiv“ přispěl i pracovník partnerské organizace projektu, společnosti BIOPHARM Ing. Pavel Trefil, DrSc., stejně jako Ing. Lenka Puškárová (Výsledky řešení problematiky ftalátů na Ústavu technologie potravin Mendelovy univerzity v Brně), Mgr. Jakub Tremel (Měření antioxidační aktivity metodou oxidačního štěpení plasmidové DNA), Ing. Martina Ošťádalová (Využití metod UV-VIS spektrofotometrie a NIR spektrofotometrie při analýze rostlinných produktů) či příspěvek MVDr. Mateje Pospiecha (Mikroskopie potravin) a Ing. Viery Šottníkové, Ph.D. (Sensorické hodnocení chleba a pečiva).

V rámci konference Forum veterinárium proběhly pro žáky a pedagogy z oslovených středních škol plánované přednášky včetně exkurze do prostor VFU např. na Kliniku chorob prasat, Kliniku chorob koní, Kliniku chorob přežvýkavců i do

patologického muzea VFU Brno. Této akce se zúčastnilo 45 zájemců.

Závěrem bych na tomto místě ještě jednou ráda připomněla, že kurzů, seminářů a workshopů pořádaných v rámci uvedených projektů se mohou zdarma zúčastnit učitelé středních škol a rovněž žáci středních škol, kteří mají zájem o studium na Mendelově univerzitě v Brně, případně VFU Brno. Učitelé střed-

ních škol se v případě zájmu mohou zúčastnit také krátkodobých stáží ve společnosti BIOPHARM, Výzkumný ústav biofarmacie a veterinárních léčiv, a.s., Pohoří-Chotouň, Jílové u Prahy.

Informace o probíhajících a připravovaných akcích je možno získat na www stránkách projektů: www.vpv-esf.cz a www.miu-esf.cz

Ing. Iva Houbová, ICV, MENDELU v Brně

ROZVOJ SOCIÁLNÍCH KOMPETENCÍ BUDOUCÍCH UČITELŮ ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ I. část

Učitelská profese byla vždy chápána jako společenské poslání. Učitelé jako stav si uvědomují, že jsou stabilizační vrstvou společnosti a přijímají zodpovědnost za výchovu a vzdělávání dětí a mládeže, u většiny z nich založenou na výchovném optimismu. Učitelovo poslání je zakódováno v jeho identifikaci s profesí, tak jako u lékařů a jiných profesí, které jsou také posláním, ale vždy preferují svoji odbornost. Láska k dětem, kterou učitelé nejvíce operují, je nutnou podmínkou, ale nikoliv dostačující (Vašutová, 2004).

To, jaká bude úroveň vzdělání žáků, závisí také na odbornosti jejich učitelů. S tímto problémem je úzce spjat poměr teoretických a praktických disciplín a poměr oborové složky v jejich přípravném vzdělávání. V souvislosti s tím musíme konstatovat, že problematika vysokoškolské přípravy studentů na učitelkou profesi patří mezi jedno z nejdiskutovanějších a také nejdůležitějších témat pedagogické teorie a praxe. Zvláště aktuální je i v souvislosti s právě předkládanými návrhy na změny v zákonu o vysokých školách.

V současné době je možné v ČR získat učitelkou způsobilost formálním vzděláváním na vysoké škole, ale také v programech celoživotního učení. V našem příspěvku se zaměříme na získávání kvalifikace pro učitelství odborných předmětů na středních odborných školách. Toto vzdělání je možné dnes získat pouze na několika vysokých školách ČR. Studenti mají možnost studia v akreditovaných bakalářských studijních programech Specializace v pedagogice (*Učitelství odborných předmětů a Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku*) nebo programech celoživotního vzdělávání (*Studium v oblasti pedagogických věd*). Obě uvedené varianty studia jsou realizovány také Institutem celoživotního vzdělávání (ICV) Mendelovy univerzity v Brně (MENDELU).

S kvalitou vzdělávání budoucích učitelů souvisí i otázka kurikula přípravného vzdělávání učitelů. Pro plánování kurikula přípravného vzdělávání učitelů je potřebné vymezit jeho obsahový rámec, který představují dnes tak často zmiňované kompetence. Kompetence můžeme vnímat jako schopnost jedince úspěšně jednat, využívat svých předpokladů a také nést za svá rozhodnutí odpovědnost. Kompetence se týkají celé

osobnosti člověka a jsou získávány, rozvíjeny, ale i ztráceny v průběhu celého života.

V příspěvku bude věnována pozornost především sociálním, psychosociálním a komunikativním kompetencím učitelů odborných předmětů.

Sociální kompetence můžeme stručně vymezit jako schopnosti, dovednosti a návyky vnímat, zachovávat a rozvíjet vztahy s lidmi, a to v nejširším smyslu slova. Souvisí s tím respekt k druhým, tolerance, ochota spolupracovat s ostatními, schopnost vytvářet a udržovat vztahy, adekvátně řešit konflikty. Sociální a psychosociální kompetence jsou pro budoucího pedagoga velmi zásadní. Musíme mít stále na zřeteli, že učitel pracuje s lidmi. I když se to může zdát jako naprosto jasné a snad i směšné, domníváme se, že je nutné to stále připomínat. Možná to někoho pobaví či pobouří, ale máme za to, že učitel musí mít rád lidi. Pokud tomu tak není, bude se trápit nejen on ale i jeho žáci a měl by zvolit jinou profesi. Pozitivní přístup k ostatním nevnímáme jako nějakou slabost, změkčilost a povolnost. Naopak velkou pomocí pro vychovávaného je poskytnout mu určitou jistotu, která souvisí s vymezením určitých pružných hranic. Není totiž vše dovoleno. Pokud by tomu tak bylo, zavládl by chaos, anarchie. Jedinec má stále potřebu se někde ukotvit a bohužel pro mnohé se takovým záchytným bodem, „kotvou“ může stát nějaké extremistické hnutí, sekta, droga a podobně.

Proto by učitelé měli být i v tomto ohledu připraveni reagovat a pomáhat. Ovšem zase nepodléhejme iluzi, že učitel je člověk vždy vědoucí, neomylný. I on sám je mnohdy tím hledajícím a tápajícím. Měl by být ale vyzbrojen, a to i díky

svému pedagogickému vzdelávaniu, nástroji, jak se vypořádat se svými problémy. Vždyť to, že mnohdy sám neví, jak něco řešit, jak se ve složitosti života orientovat, může napomáhat zvýšení empatie a pochopení pro slabosti druhých.

Učitelé na středních odborných školách se velmi často potkávají se žáky, kteří potřebují i jejich pomoc v oblasti sociální a speciálně pedagogické. V rámci trendu inkluze a to v tom nejširším slova smyslu musí být schopni reagovat na žáka, který přichází z jiného kulturního prostředí, ze sociálně problémového prostředí. Může mít speciální vzdělávací potřeby, kdy se jedná o osoby se zdravotním postižením, zdravotním či sociálním znevýhodněním.

Je na vysokých školách, jak připraví budoucí učitele na tuto realitu, jakými kompetencemi je vybaví. Stále více se ukazuje, že učitelé jsou sice připraveni po stránce odborné ve svém apromačném předmětu, ale sociální a speciálně pedagogické kompetence by chtěli posílit. Tak, jak to ukázal i náš interní výzkum, o kterém se zmiňujeme v další části příspěvku.

Učitelé musí každodenně řešit různé problémy svých žáků, které souvisí s jejich omezeními a handicapami. Pedagog musí

být schopen práce se znevýhodněným žákem. Nemůžeme předpokládat, že každý učitel odborných předmětů bude speciální pedagog. Ovšem je nezbytné, aby tyto znalosti měl v co nejširší míře ale i přiměřené hloubce.

Komunikativní kompetence jsou opět nezbytné pro úspěšnou kariéru pedagoga. Každý učitel musí umět komunikovat se žáky. Vždyť výuka a výchova je z velké míry komunikací. Je to sdělování a také určité sdílení. Příprava v oblasti komunikačních dovedností klade důraz nejen na to, co sdělujeme, ale i na to, jak to sdělujeme. Je důležitý jak obsah, tak i forma. Učitel vkládá do pedagogického jednání své myšlení, hlas, řeč ale i pohyb. Jsou to aspekty takzvané neverbální komunikace. To vše by mělo být náplní vzdělávání budoucích pedagogů. Jen tak lze očekávat pozitivní výsledky, kdy bude žák adekvátně formován a směřován a při tom nebude trpět ani jeho učitel. To jsou cíle sice nemalé, ale věříme, že reálné. Pojdme se společně pokusit jít touto cestou.

Ing. Lenka Danielová, Ph.D., Mgr. Dita Janderková, Ph.D.
Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání

Přehled použité literatury je k dispozici u autorek nebo v redakci. Dokončení článku přineseme v následujícím čísle.

PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA SR

a jeho dosah na obsah vyučovania odborných predmetov, II. časť

V rámci Programu rozvoja vidieka SR na roky 2007–2013, OS 3 je stanovený cieľ: Zlepšiť kvalitu života vo vidieckych oblastiach a zamerať sa na diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva. Prioritou je vytváranie pracovných príležitostí na vidieku. Jednou z príležitostí ako zabezpečiť tento cieľ je rozvoj vidieckej turistiky a agroturistiky.

VIDIECKA TURISTIKA A AGROTURISTIKA

Problémy a návrhy riešenia:

- nedostatok vlastných zdrojov,
- nízka kúpna sila domáceho obyvateľstva,
- nedokonalý informačný a rezervačný systém, vzájomná prepojenosť najmä na internete a koordinovanosť,
- na regionálnej, mikroregionálnej i miestnej úrovni pretrváva nižšia kvalita i množstvo ponúkaných služieb,
- mnohí podnikatelia pracujú intuitívne, bez náležitej odbornej prípravy,
- chýba efektívna marketingová činnosť,
- chýba spolupráca na všetkých úrovniach, medzi samosprávou, poskytovateľmi ubytovania a služieb, prevláda individualizmus,
- v mnohých obciach chýba podpora zo strany vedenia obce,
- treba viac podporovať miestne iniciatívy na zachovanie tradícií,
- chýbajú typické sedliacke dvory ako sú napr. v Nemecku, Rakúsku,
- nedostatočná jazyková príprava pri komunikácii so zahraničnými turistami,

- pomerne nízka kvalita poskytovaných služieb, najmä z hľadiska komplexnosti, vyplývajúca z nedostatočnej kvalifikácie a neznalosti požiadaviek hostí, najmä zo zahraničia, atď.

Očakávané zmeny do roku 2020:

- uvažuje sa so stanovením zásady, že v rámci všetkých opatrení nového Programu rozvoja vidieka budú oprávnené len výdavky až po podaní žiadosti o nenávratný finančný príspevok,
- pri bioplynových staniách sa uvažuje v rámci opatrenia 1.1. Modernizácia fariem s podporou len takých veľkých zariadení, aby vyrobenú energiu spotrebovali žiadatelia vo svojej firme. Následne sa predpokladá aj úprava povinne odpredanej energie v rámci opatrenia: Diverzifikácia.

VÝROBA A PREDAJ VÝROBKOV A POTRAVÍN PRIAMO Z DVORA

Vstup Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva umožnil nový možný spôsob podnikania v oblasti agroturistiky na slovenskom vidieku aj z hľadiska výroby a predaja potravín – slovenských špecialít. Aj v ostatných členských štátoch Európskej únie s problematikou turistiky – agroturisti-

ky a výrobou a predajom národných, regionálnych výrobkov ponúkaných pri agroturistike neustále pracujú. Veľkú úlohu v týchto štátoch zohrávajú združenia, zväzy, ktoré sa postavili k riešeniu problémov a vytvorili tak servisný modul pre podnikateľov v danej oblasti.

K najdôležitejším úlohám v agroturistike patrí:

- združiť podnikateľov v agroturistike za účelom stanovenia hlavných cieľov pre jednotlivé oblasti,
- stanoviť štruktúru združenia, zväzu na komunikáciu so samosprávami a úradmi štátnej správy a finančnými inštitúciami; vytvoriť národnú a nadnárodnú komunikačnú sieť,
- vytvárať servisnú službu pre podnikateľské prostredie (zhromažďovať informácie, organizovať školenia a analyzovať potreby agroturistiky podľa regiónov a prírodných a surovínových základní regiónov),
- spracovanie historických tradícií výrob potravín (názvy výrobkov, výrobné postupy, spracovanie analýzy surovínovej základne na výrobu týchto výrobkov).

K hlavným cieľom pre výrobu a predaj poľnohospodárskych výrobkov, potravín patrí:

- príprava personálu na pracovný výkon vo výrobe a v službách predaja potravín, jedál,
- znalosť legislatívnych požiadaviek pre výrobu a predaj potravín,
- vytvoriť surovinovú základňu a výrobné kapacity pre ponúkané služby,
- vytvoriť technickú a technologickú základňu na spracovanie surovín na potraviny,
- zabezpečiť registráciu regionálnych, tradičných poľnohospodárskych výrobkov a potravín a ich registráciu v rámci politiky kvality Európskej únie, kde sa akceptujú, chráni, podporujú, registrujú a kontrolujú výrobky rozdelené do troch kategórií označených ako:
 - ▶ Chránené označenie pôvodu, CHOP (Protected designation of origin, PDO)
 - ▶ Chránené zemepisné označenie, CHZO (Protected geographical indication, PGI)
 - ▶ Zaručená tradičná špecialita, ZTŠ (Traditional speciality guaranteed, TSG)

Za týmto účelom Európska únia vytvorila aj jednotný spôsob označovania týchto potravinárskych výrobkov a to tak, aby turisti v každej krajine pri nákupe potravín podľa loga na výrobku vedeli, že kupujú potravinu bezpečnú, vysokej kvality, vyrobenú podľa určitých špecifických výrobných postupov, kontrolovaných vo vysokom systéme samokontroly a úradnej kontroly a najmä bezpečnú potravinu, ktorá má hygienické štandardy zabezpečené systémom legislatívy Európskej únie. Jednotlivé značky sú:

Chránené označenie pôvodu

Je značka pre poľnohospodársky výrobok alebo potravinu, ktorá má určitý znak alebo súbor znakov, ktorými sa zreteľne odlišuje od iných obdobných výrobkov alebo potravín patriacich do tej istej kategórie. Výrobok alebo potravina musí byť vyrobená s použitím tradičných surovín, alebo musí byť charakterizovaná tradičným zložením, spôsobom výroby, spracovaním odrážajúcim tradičný typ výroby alebo spracovania.

Chránené zemepisné označenie

Je názov oblasti, určitého miesta alebo vo výnimočných prípadoch krajiny, používaný na opis poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny, ktorá pochádza z tejto oblasti, určitého miesta alebo krajiny; ktorá má špecifickú kvalitu, povest alebo inú charakteristickú vlastnosť, ktorú možno pripísať jej zemepisnému pôvodu; ktorej výroba a/alebo spracovanie a/alebo príprava sa uskutočňuje vo vymedzenej zemepisnej oblasti.

Zaručená tradičná špecialita

Je značka pre poľnohospodársky výrobok alebo potravinu, ktorá má určitý inak alebo súbor znakov, ktorými sa zreteľne odlišuje od iných obdobných výrobkov alebo potravín patriacich do tej istej kategórie. Výrobok alebo potravina musí byť vyrobená s použitím tradičných surovín, alebo musí byť charakterizovaná tradičným zložením, spôsobom výroby, spracovaním odrážajúcim tradičný typ výroby alebo spracovania.

Po predložení žiadosti, pripomienkovom konaní a schválení uverejnenom v nariadení Európskej komisie sú tieto výrobky a ich názvy chránené najmä proti zneužitiu názvu, značky a výrobných postupov. Exkluzivita takto schválených, registrovaných, označených výrobkov zohráva v agroturistike a turistickej dôležitú propagačnú, historickú a ekonomickú úlohu pre regióny a jednotlivé štáty. Zo zoznamov jednotlivých štátov a ich prihlásených výrobkov je zrejme, že Slovenská republika má v tejto oblasti na čom intenzívne pracovať.

ROZVOJ INFORMAČNÝCH A KOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

Druhý kurz, ktorý Európsko-slovenské združenie agroturizmu a turizmu (EZAT) zorganizovalo, sa zameralo na využívanie informačných a komunikačných technológií a databázových systémov ako nástroj riadenia vo vidieckom priestore. Jeho cieľom bolo ukázať, ako zlepšiť a zefektívniť obsah, metódy a formy práce vo využívaní informačných a komunikačných

technológií pri práci v obecných úradoch, pri podnikaní vo vidieckej turistike, agroturistike, službách. Bol to tréningový kurz s praktickými cvičeniami.

Mnohí z podnikateľov a pracovníkov obecných úradov stále nedisponujú základnými vedomosťami z využívania informačných technológií a ich prínosom pre podnik, úrad a ich prácu. Kurzy viedli erudovaní odborníci s dlhoročnou praxou u nás i v zahraničí, a to **doc. Gallo – Dominanta, spol. s r.o., doc. Kokles a Ing. Romanová – Ekonomická univerzita Bratislava.**

Starostovia a zamestnanci obcí a prítomní podnikatelia získali tiež informácie o Stratégii informatizácie spoločnosti v SR a Stratégii informatizácie verejnej správy. Všetci sa jednoznačne zhodli, že jej úroveň a premietnutie na úroveň regiónov je nedostatočná. Účastníci kurzov boli vedení k samostatnému výkonu ako pracovať a reagovať na prudký rozvoj vedeckého poznania a spoločenského vývoja, identifikovať

problémy, analyzovať a zvažovať možnosti riešenia. Účastníci boli s úrovňou kurzu veľmi spokojní a požadujú čo najviac nových informácií z danej oblasti.

Ako hlavné nedostatky uvádzajú:

- nedostatok finančných prostriedkov na technické vybavenie,
- nedostatočné pokrytie územia signálom,
- negramotnosť starostov, zamestnancov obecných úradov, podnikateľov na vidieku v oblasti informačných a komunikačných technológií.

Podrobnejšie informácie z obidvoch kurzov ako i obsah prednášok, nájdete na webovej stránke EZAT:

agroturizmusslovakia.sk.

Ing. Ján Babinský, CSc.
EZAT Dudince

ÚLOHA A POSTAVENIE INOVÁCIÍ V REGIONÁLNOM ROZVOJI II. časť

Zlepšovanie produkcie a zavádzanie nových postupov na základe nových poznatkov je procesom inovácií, ktorý je závislý nielen od interných faktorov organizácií, ale aj od mnohých vplyvov z prostredia.

Príspevok pojednáva o inováciách v spojení s regionálnym rozvojom, v ďalšej časti sleduje vývoj a dopad inovácií, či inovačných impulzov na mikroregión. Výskumným mikroregiónom je región v oblasti Podpoľania, ktoré patrí do Pohronského regiónu. Oblasť je charakteristická vidieckym osídlením so zachovanou poľnohospodárskou produkciou, ktorá má popredné postavenie medzi ekonomickými aktivitami tohto mikroregiónu. Z tohto dôvodu je výskum inovácií nasmerovaný na poľnohospodárske podniky etablované v uvedenom mikroregióne. Vzorka pozostáva z troch poľnohospodárskych subjektov s rastlinnou aj živočíšnou produkciou. Výskumnou metódou bol riadený rozhovor (interview) pozostávajúci z otázok zisťujúcich stupeň inovovania na farmách, ich stav v oblasti využívania inovačného potenciálu.

Vyhodnotenie interview

Hlavným impulzom k inováciám pre podniky sú faktory ako trh, konkurencia a nutnosť zaviesť inováciu z pohľadu optimalizácie zisku. Negatívom zo zistených odpovedí je, že podniky sa pri získavaní inovácií neradiaria svojou potrebou v zmysle dosiahnuť vnútorné stanovené podnikové ciele, ale len akoby dobiehajú konkurenciu. Impulzy k inováciám prichádzajú z vnútorného prostredia podniku, predovšetkým od vedenia podniku. Väčšinou si sami riadia zmeny potrebné pre rast podniku. Zamestnanci sú vnímaní skôr ako vykonávatelia, nie ako inovátori. Z uvedeného vyplýva, že v podnikoch sa nevenuje dostatočná pozornosť podnetom k zmene smerujúcich od zamestnancov,

ktorí sa najčastejšie stretávajú s konkrétnymi potrebami zmeny pri výkone svojej práce.

Inováciám a ich potrebe sa podľa zistenia venuje prevažne vrcholový manažment (predseda, konateľ) alebo sú získavané prostredníctvom kolektívnych porád. Nakoľko top predstavitelia podnikov sú pracovne vyťažení, neostáva čas na dôkladné zhodnotenie nových možností pre podnik a tým sa nedostatočne využíva inovačný potenciál. Osobitný útvar výskumu a vývoja nie je vytvorený ani v jednom poľnohospodárskom podniku. Ako príklad inovácie, ktorej podnet vznikol v ich podniku uviedla farma 1 zavedenie nového osevného postupu, farma 2 obnovu technického parku a farma 3 rozšírenie na nový trh s jatočným dobytkom. Vychádzajúc z aplikovaného výskumu sa zaviedli prevzaté inovácie, farmy neboli pôvodnými tvorcami nápadu. Farmy nevedeli, čo môžu nazvať podnikovou inováciou.

Podnety k inovácii získavajú podniky aj z externého prostredia, predovšetkým zo školení, výstav, podujatí s poľnohospodárskou tematikou (Agrokomplex, Agrosalón, Dni poľa). Odpovede na položenú otázku majú pozitívny charakter, podniky sa aktívne zúčastňujú na verejných prezentáciách, kde získavajú nové poznatky a kontakty pre nadviazanie spolupráce, krokom vpred by mohla byť účasť i na mimo sektorových podujatiach. Všetky farmy využívajú externú spoluprácu, jedná sa predovšetkým o technické služby alebo vzdelávanie k zmenám zavádzaným v podnikoch, školenia ako používať

resp. obhospodarovať technológie zavádzané na farmách. Nejedná sa o spoluprácu na väčších projektoch, resp. doplňujúcu či podmienenú spoluprácu. Nerealizovala sa spolupráca, pri ktorej by výsledkom bol spoločný výsledok výskumu a pod.

Farmy uviedli príklad inovácie, keď podnik vznikol mimo ich podniku. Dve z opýtaných fariem sú na začiatku implementácie projektu na zavedenie automatických dojacích zariadení, kde inšpirácia vznikla mimo ich podniku, na výstave v Českej republike. Tretia farma sa prispôbila alokácii bioplynovej spalovne v regióne. Dve zo skúmaných fariem sa stali vzorom pre iné podniky, ktoré sa inšpirovali ich spôsobom výroby. Farma 1 má vypracované vlastné miešanie kŕmnych dávok, ktoré bolo vzorom pre inú farmu. Farma 3 využíva rozširujúce sa ekologické prvky chovu (voľný chov dojníc, oploštenie). Inovácie si väčšinou vyžadovali aj vzdelávanie zamestnancov, predovšetkým ide o školenia k obsluhu technických zariadení.

Výdavky na inovácie predstavujú cca 11–15 % rozpočtu podniku. Uvedené % sú len približnou informáciou, pretože farmy nevedú osobitnú evidenciu výdavkov na inovácie. % bolo stanovené na základe zavedených nových technológií v rok 2010 na farmách, je to % podiel na celkových výdavkoch. Prevažná časť finančných prostriedkov na inovácie či realizované zmeny je čerpaná z EÚ alebo z dotácií, bankových úverov nakoľko vlastné rozpočty nepostačujú. Cena zohráva podstatnú úlohu pri zavádzaní inovácií a využívaní inovačného potenciálu.

Farmy uvádzajú, že nie sú nositeľom konkurenčnej výhody. Nevýhodou je nevedenie si svojich predností, resp. špecifik priestoru, v ktorom pôsobia. Slabá konkurenčná pozícia je spôsobená aj nediverzifikovanou produkciou – typické produkty. Farmy si nehľadajú nové trhy, túto skutočnosť možno považovať za slabú stránku poľnohospodárskeho sektora v rámci mikroregiónu.

Inovatívne firmy v regióne si strážia svoje postavenie na trhu a nechcú sa podieľať na šírení poznatkov a ich skúseností, aby nepodporili nepriamo konkurenciu a neoslabili svoju pozíciu. V rámci výskumného regiónu sa nenachádzajú vytvorené partnerstvá, nakoľko nie je pestré zloženie ekonomických aktivít. Istými formami sú neformálne dohody a spolupráca. Farmy neudržiavajú vzťahy s univerzitami za účelom transferu poznatkov a získavania nových poznatkov pre ich konkrétne požiadavky. Ak sa na spolupráci podieľajú, tak predovšetkým vo forme poskytovania údajov pre študentov k záverečným prácam. Na dvoch výskumných farmách sa realizuje poskytovanie praxe pre SOŠ, pre odbory zamerané na poľnohospodárstvo. Negatívom v tejto oblasti je, že farmy sú nedostatočne inovatívne a neponúkajú moderné prvky poľnohospodárskej výroby študentom.

Farmy zámerne nevyhľadávajú príležitosti na aplikovaný výskum, ani nespoločujú s externými podnikmi v oblasti výskumu za účelom dosiahnutia nových poznatkov. Príležito-

stou by bola spolupráca s regionálnym poľnohospodárskym výskumným podnikom.

V regióne chýba osoba alebo inštitúcia, ktorá by koordinovala znalosti a inovácie v regióne. Absentuje inštitucionálne centrum, ktoré by zabezpečovalo správu v oblasti inovácií, poradenstva a vzdelávania.

Účasť na sektorových podujatiach, ako aj ich usporadúvanie je vhodnou príležitosťou na uzatváranie neformálnych vzťahov a výmenu znalostí a poznatkov. V prípade, že farmy sú usporiadateľom, majú možnosť rozhodnúť o pozvaných hosťoch podľa svojich priorit. Neformálne kontakty predstavujú užšie vzťahy, na základe ktorých sa môže rozvíjať spolupráca. Často sú takéto kontakty vnímané ako konkurenčná výhoda, pretože tieto vzťahy sú založené na dôvere. V zmysle realizovanej spolupráce by si podniky mali dôverovať a tak posilniť svoje postavenie na regionálnom trhu. Udržiavať pozitívne vzťahy je však náročné, nakoľko sa v podstate jedná o konkurenčné farmy. Verejné inštitúcie sú vnímané ako orgány, voči ktorým majú podniky povinnosti. Len výnimočne sú vnímané ako možné subjekty spolupráce.

V práci bola okrem interview vypracovaná SWOT analýza, ktorá obsahovala výsledky interview, následná regresná analýza mala za úlohu potvrdiť alebo vyvrátiť závislosť ekonomického ukazovateľa od realizovaných inovácií. Na základe dosiahnutých výsledkov bol vypracovaný „tree of problems“, inovačnou metódou TOC a doplnený metódou SIX SIGMA, ktorý poukazoval na najvhodnejšiu možnosť inovácie vyplývajúcu z regresie. Input-output analýza sumarizovala dopad inovácie vymodelovanej v súvislosti s predchádzajúcimi výsledkami výskumu.

Na záver môžeme konštatovať, že inovácie zabezpečujú úlohu, ktorou je dosiahnutie konkurencieschopnosti, kontinuálneho rastu, previazanej podpory a v konečnom dôsledku zvyšujúcej sa kvality života. Postavenie inovácie by preto malo byť popredné nielen v rámci podnikov, ale tiež v rámci miestnych a regionálnych samospráv, pretože predovšetkým tu sa môžu usmerňovať inovácie s regionálnym dopadom.

Ing. Denisa Hanáčková, PhD., Ing. Tomáš Malatínek
Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU v Nitre

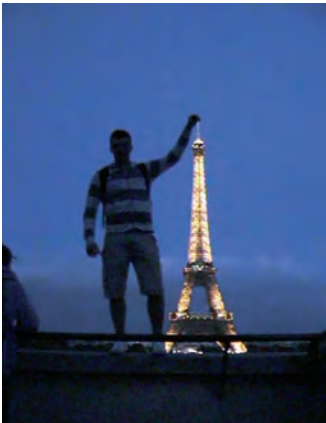

9. VII. 2011 – AU REVOIR CHATEAUROUX, DOBRÝ DEŇ LIPTOV

Sedemnásteho júna odprevadil riaditeľ SOŠ polytechnickej Ing. Drabomír Krčmárek, vďaka programu Leonardo da Vinci – projektu „Professional Discovery of Europe“, dvadsať svojich študentov do sveta za skúsenosťami do malebného Francúzska. V očiach študentov, rodičov, ale aj sprevádzajúcich pedagógov boli obavy, ale hlavne veľké očakávanie.

Mali sme pred sebou tri týždne, počas ktorých sme spoznali veľa nového a otestovali svoje odborné zručnosti a schopnosť adaptovať sa v novom prostredí. Prvým veľkým zážitkom bola cesta lietadlom. Mnohí si vydýchli, keď šťastne pristáli na letisku Charlesa de Gaulla v Paríži. A potom sa to všetko začalo – presun na hotel, ubytovanie a večer-

né rande so starou dámou, Eiffelovkou. Na druhý deň sa nám Paríž predstavil v celej svojej kráse. Historický aj moderný, upršaný, aj zaliaty slnkom, nádherne biely z vrcholu Eiffelovej veže a farebný – multikultúrny v útrobách metra. Zvládnuť na prvýkrát prehliadku Paríža za jeden deň nie je jednoduché, ale viac času sme žiaľ nemali, tak sme sa vydali osvedčenou turistickou trasou – George Pompidou – Notre Dame – Louvre – Champs Elysée – Víťazný oblúk – Eiffelovka – a na zopakovanie okružná plavba loďou po Seine. Posledný pohľad na už zasa rozsvietenú a blikajúcu Eiffelovku a už dosť unavených a trochu aj uzimných nás pohltilo metro, lebo na druhý deň sa odchádzalo do cieľa – priateľskej školy v Chateauroux v strede Francúzska.

Po príchode sme sa ako s prvou rozlúčili s Denisou, ktorú si so slovníkom v ruke vyzdvihla jej zamestnávateľka p. Leclair do pomerne vzdialenej vinohradníckej oblasti. Je to známa rodina, ktorá sa už niekoľko generácií venuje vinohradníctvu o čom nás presvedčilo aj množstvo víťazných pohárov, ktoré zdobili ich pivnicu. Denisa pomáhala na vinici, ale aj pri balení už hotového vína. Postupne prišli farmári aj pre ostatných – Gabika s Luckou odišli na prasaciu farmu Buxières D’Aillac, kde mali možnosť vidieť spracovanie bravčového mäsa od prvopočiatku až po finálne výrobky – starali sa o malé prasiatka, ale krájali aj komponenty do tlačienky... Keď sme sa cez víkend stretli, najväčšiu radosť im urobilo pečené kura a cereálne guľôčky z mliekom.

Lukáš, Mišo a Dominik pomáhali na farmách, ktoré boli špecializované na pestovanie obilia. Sú to zruční traktoristi a aj s kombajnom už prišli do kontaktu, preto nemali problém zvládnuť novšiu, ale aj staršiu techniku, ktorá ich trochu

prekvapila, lebo sa museli „doučiť“ ovládať aj staršie, menej automatizované stroje. Na spoločných víkendových stretnutiach si potom vymieňali odborné skúsenosti a porovnávali stroje, na ktorých pracujú. Najviac bol asi prekvapený Dominik, ktorý mal už skúsenosti z otcovej firmy Gofex, a tak ho prekvapilo, že to, čo si u nás vieme urobiť sami, si Francúzi dávajú opravovať inej firme. Najväčším zážitkom bolo preňho, keď sa so svojim farmárom zúčastnil aj na stretnutí miestnych farmárov, kde získal ďalšie informácie o spôsobe vedenia firmy, ale aj on informoval ako to chodí u nás. Janko, Patrik a Zdenko pracovali v opravárenských dielňach, kde mali príležitosť nazrieť do útrob najnovšej poľnohospodárskej techniky – traktorom John Deere, Case, Manitou...

Mírko zasa prevíjal motory, štartéry a dynamá. Napriek tomu, že to bola dosť monotónna práca, kolektív, v ktorom pracoval bol výborný a Mírka si veľmi obľúbili. Lukáš pracoval na školskej farme, kde bol veľmi spokojný. Pomáhal pri zvieratách, ale mal hlavne príležitosť pracovať na moderných traktoroch. Najviac zážitkov z farmy mali Jakub a Braňo, ktorí pracovali na niekoľko generácií starej kozej farme vzdialenej až 70 km od Chateauroux. Ich úlohou bolo nielen pomáhať pri kŕmení a ošetrovaní zvierat, ale zapájali sa aj do prác súvisiacich s prípravou krmiva. Jazda s plnou vlečkou po nie práve najrovnejšom teréne dala Jakubovi poriadne zabráť. Martin a Dušan boli na farmách, ktoré neboli výrazne špecializované, a tak mali príležitosť postarať sa o dobytok, kozy, malé prasiatka, ale aj zajazdiť si na traktore pri zväžaní slamy. Dušana očaril starý traktor, ktorý nám s veľkou radosťou predviedol. Martin nás hrdo zaviedol k čerstvo narodeným prasiatkam a s jedným si aj zapožoval pred fotoaparátom.

Študenti však nepracovali len na poľnohospodárskych farmách. Erik mal príležitosť vyskúšať, čo všetko treba robiť v malom hoteli. Upratovanie izieb a pomoc v kuchyni zvládal hravo. Milan si to zasa vyskúšal v dvoch malých pekárničkách. Bola to preňho zaujímavá skúsenosť, lebo mal možnosť porovnať dvoch pekárov a musel skonštatovať, že aj keď dvaja robia to isté, nie je to vždy rovnaké a bol dosť kritický ku svojmu prvému pekárovi po tom, čo spoznal prácu druhého. Andrej s Michalom a Matejom pracovali s elektrikármi. P. Košťál, ich majster OV, s nimi konzultoval pracovné činnosti, ktoré vykonávali a bol spokojný, že ich na odbornom výcviku dobre pripravil.

Andrej si zaspomínal takto: „Nakoľko som študent odboru mechanik - elektrotechnik bol som zaradený do pracovnej skupiny, ktorá sa zaoberala montážou elektrických brán, satelitov, zabezpečovacích zariadení, kamerových systémov a rozvodmi v domoch. Firma Gaillot pôsobí na francúzskom trhu už niekoľko rokov. Počas troch týždňov sme sa zaoberali hlavne montážou, servisom a predajom elektrických brán a digitálnych prijímačov. Výhodou bolo, že som držiteľom vodičského preukazu, takže mi majiteľ firmy natoľko dôveroval, že mi zveril aj svoje firemné auto do rúk. Pri každodennej komunikácii mi veľmi pomohol základný kurz francúzštiny i znalosti anglického jazyka. Vďaka tejto firme som spoznal veľkú časť francúzskej krajiny a jej kultúry. Niektoré dni som bol vzdialený od mesta Chateauroux, kde som bol ubytovaný, aj 200 km. Majiteľ firmy, monsieur Francis, a jeho spoločník, monsieur Pierre, boli veľmi príjemní, milí a trpezliví ľudia. Zoznámili ma aj so svojimi rodinami a ukázali mi aj svoje rodinné usadlosti. Mal som možnosť spoznať aj francúzsku kuchyňu, nakoľko sme sa stravovali s majiteľom firmy v rôznych reštauráciách. Pre zaujímavosť, denné menu stojí 22 eur. Veľmi som bol prekvapený dobrosrdečnosťou a láskavosťou Francúzov. Napríklad, keď som vošiel, aj sám do reštaurácie, mal som pocit, že ma všetci poznajú. Každý chlap pri príchode do podniku automaticky podával každému ruku, naopak ženy zase všetkých vybozkávali. V niektorých okresoch bolo zvykom pobožkať dvakrát, inde zasa tri alebo štyrikrát. V meste Chateauroux, kde som bol ubytovaný, bolo pekne, čisto, ticho a príjemne. Naopak Paríž bol rušný a strašne zanedbaný a špinavý. Čo sa týka cestnej premávky bol som veľmi prekvapený. Francúzski vodiči

môžu ísť príkladom svojou bezpečnou, opatrnou a tolerantnou jazdou. Asi preto cestné policajné hliadky nebolo vidieť. Mal som tiež možnosť zoznámiť sa aj s francúzskymi študentmi, kde jazyková bariéra nehrala nejakú úlohu.“

Tri týždne stáže však neboli naplnené iba prácou, ale aj športom a výletmi. Prvý víkend bol veľmi zaujímavý. V sobotu sme sa presunuli do Poitiers, kde sme si vychutnali všetky atrakcie Futuroscopu. Večerná laserová šou bola peknou bodkou za zaujímavým dňom. V nedeľu sme navštívili akvárium v La Rochelle a pozreli si rekonštrukciu historickej lode Hermione. Potom sme spoločne loďou obopliavali okolo pevnosti Boyard

a vykúpali sme sa v mori. Unavení sme sa vrátili na internát a na farmy. Cez druhý víkend sme si pozreli krásy mesta Chateauroux, zažili vôňu a chute miestnych špecialít a navštívili aj čerstvo zrekonštruovaný zámok Palluau s indiánskou rezerváciou. Využili sme atrakcie miestnej plavárne, na školskom ihrisku sme si zahrli nohejbal a tenis a zase sme sa rozišli do fariem. Vo štvrtok 8. júla náš pobyt na farmách končil a my sme sa postupne vracali z fariem. Väčšina z nás tak mala jedinečnú príležitosť zažiť atmosféru Tour de France, ktorá v ten deň končila etapu v Chateauroux. Večer sme sa ešte stretli na rozlúčkovej párty so svojimi farmármi a v sobotu ráno sme sa na stanici rozlúčili s Catherine a Elizabeth, ktoré mali nad nami tútorstvo počas celého pobytu. Cesta lietadlom bola pokojná a ani sme sa nenazdali a vítala nás podvečerná Bratislava a vôňa domova. Tri týždne sa minuli, ale zážitky, skúsenosti, vôňa a chute Francúzska, nekonečné lány obila, lemované slnečnicovými poľami, vôňa levandule a srdečnosť jeho ľudí sa tak ľahko nestratia.

Na záver chceme poďakovať pani profesorku Lovásovej, hlavnej garantke projektu za čas, trpezlivosť a odhodlanie, s ktorým sa do projektu pustila a dotiahla ho do úspešného konca. Pomáhala nám nielen prekonať jazykové bariéry, ale bola nám druhou matkou a prežívala s každým z nás všetky naše problémy ale aj radosti.

Ing. Tibor Hugáň, SOŠP Liptovský Mikuláš

ZÁVĚR PROJEKTU EVROPSKÁ ZAHRADA

Nadstandardní moderní výukové metody adekvátní potřebám 21. století přinášejí četné mezinárodní projekty. Mezi ně patří i Comenius II (NAEP Praha 2009–2011 v jehož rámci se nese také aktivita Europa – Comenius – Garten.

Jak jsme naše čtenáře informovali v čísle 6 z února 2011, jedním z jejich účastníků zastupujících Českou republiku byla i Střední odborná škola zahradnická a Střední odborné učiliště Rajhrad. Po boku partnerských evropských zahradnických škol z Belgie (Eupen), Německa (Munste), Polska (Bielsko-Biala), Rakouska (Langenlois), Estonska (Rapina) měli vytvořit společný produkt praktické výuky sadovnické tvorby – založení Evropské zahrady Comenius na pozemcích polské školy s cílovým datem duben 2011. Návrh sadovnické úpravy byl ponechán na iniciativě zúčastněných, závazné bylo, aby vyjadřoval symbol státu či města tvůrců.

V tomto duchu přistupovali k projektu i v Rajhradu. Studenti školy, kteří prošli výběrovým řízením, se zhostili zadaného tématu s nevšedním zájmem a iniciativou. Vytvořený tým šesti studentů druhých, třetích a čtvrtých ročníků pod odborným dohledem pedagogických pracovníků Ing. Jitky Bezděkovské a Ing. Bohumila Zavadila se inspiroval významnou českou vědeckou osobností spjatou s regionem školy – opatem augustiniánského kláštera v Brně, zakladatelem genetiky – Gregorem Johannem Mendelem (1822–1884). Jeho fenotypový zákon o uniformitě hybridu přenesli do sadovnické úpravy českého segmentu evropské zahrady Comenius a prakticky uskutečnili ve dnech 13.–17. 4. 2011 v Polsku na pozemcích zahradnické školy Bielsko-Biala.

Pro dokumentaci tohoto Mendelova zákona použili rajhradští jako svoji originalitu místo rostlin dlažbu o různé barevnosti. Barevným schématem dlažby tak nevšedním způsobem vyjádřili dominantní a recesivní rodiče a barevné kombinace následujících generací vzniklých dalšími kříženími. Pro položení dlažby vzali v úvahu praktické hledisko a umístili ji v centru sadovnické úpravy předem daného tvaru. Kolem dlažby vytvořili šterkové pole, takže celý centrální prostor slouží zároveň jako chodník, po kterém lze pohodlně projít k záhonu sloužícímu k výuce daného sortimentu trvalkek. Rovněž je třeba zdůraznit, že studenti provedení práce předem konzultovali s pracovníky Mendelova muzea v Brně, aby bylo dílo J. G. Mendela věrně zobrazeno. Muzejní podklady pro návrh barevného schématu dlažby a doprovodné texty vysvětlující fenotypový zákon pomohly dat české části patřičnou dimenzi.

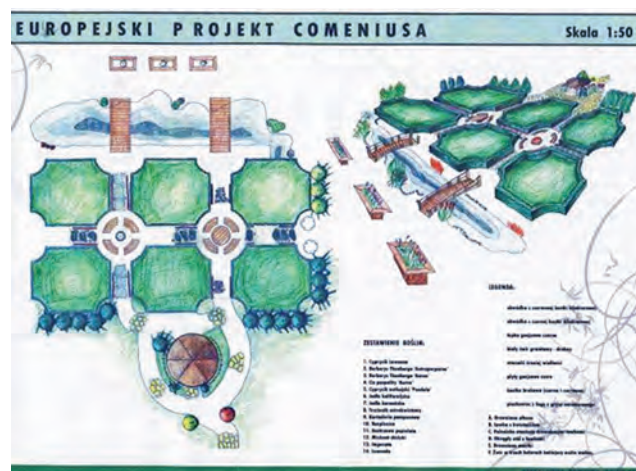
Souběžně s našimi studenty pracovali na svých segmentech evropské zahrady i další partnerské školy rovněž v duchu vlastních národních prvků. Každá škola přispěla svým dílem k myšlence evropského sjednocení a snažila se přitom také symbolicky vyjádřit identitu svého státu a to i přes nepřízeň počasí, které tu v té době panovalo. Proto i vyhodnocení soutěže mezi jednotlivými školami se neslo v duchu vítězství

všech zúčastněných. Potěšila i slova chvály, která se dostala rajhradským za ztvárnění myšlenky dlažbou a řemeslnickou zručností při jejím pokládání.

Slavnostní otevření zahrady evropského formátu velmi odpovídavě zorganizovali polští hostitelé ze školy Bielsko-Biala. Význam projektu ocenili i přítomní vysocí představitelé města Bielsko-Biala, vojvodství a církevní hodnostáři. Hlavní projev zaměřený na uskutečnění projektu přednesl prezident Evropského společenství učitelů zahradnictví zástupce německé školy z Munsteru Johannes Peperhove a zdůraznil v něm myšlenku evropské spolunáležitosti a nutnosti partnerských škol.

Vytvořením evropské zahrady spolupráce škol v tomto směru nekončí. Počítá se s jejím aktivním využitím nejen pro potřeby vzdělávacího procesu polských zahradnických škol, ale i všech dalších v rámci Evropské unie – samozřejmě včetně rajhradské a ostatních z České republiky.

Ing. Jiří Ptáček, SOŠZ a SOU Rajhrad

INFORMAČNÍ SERVIS

Zastoupení Evropské komise

Evropská komise usiluje o modernizaci směrnice o odborných kvalifikacích

Modernizace směrnice o odborných kvalifikacích je jedna z priorit Aktu o jednotném trhu, podporou růstu a tvorbou pracovních míst přispěje ke konkurenceschopnější evropské ekonomice. Odborníkům je třeba usnadnit cestu za volnými pracovními místy. V průběhu tohoto postupu je třeba zvážit řadu důležitých otázek, včetně vytvoření profesního průkazu pro zainteresované profese a zlepšení požadavků na dosaženou kvalifikaci pro určitá povolání.

Jak dosáhnout toho, aby spotřebitelé přišli na chuť evropským zemědělským výrobkům

Evropská komise zahájila diskusi o budoucí podpoře zemědělských výrobků EU a budoucnosti programů pro informování o nich. Zveřejněním zelené knihy o těchto otázkách Komise hledá způsob, jak vytvořit cílenější a ambicióznější budoucí strategii, která spotřebitelům v EU i mimo ni srozumitelným způsobem přiblíží kvalitu, tradice a přidanou hodnotu evropských zemědělských a potravinářských výrobků. „Jelikož je nezbytné chránit zdraví našich spotřebitelů, čelí evropští zemědělci přísnějším pravidlům, pokud jde o bezpečnost potravin, environmentální podmínky a dobré životní podmínky zvířat, než jejich konkurenti jinde ve světě,“ uvedl komisař EU pro zemědělství a rozvoj venkova Dacian Cioloș. Evropské zemědělství potřebuje ambiciózní a účinnou politiku podpory, která klade důraz na přidanou hodnotu tohoto odvětví. Zlepšení postavení zemědělsko-potravinářského odvětví na tradičních a nově vznikajících trzích je rovněž důležité pro evropská pracovní místa a růst. Je nutné proto zvážit, jak nejlépe přizpůsobit stávající programy a tento cíl podpořit.

Zelená kniha vyzývá všechny zúčastněné strany, jako jsou spotřebitelé, výrobci, distributoři a veřejné orgány, aby do 30. září 2011 podali své připomínky a návrhy. Komise na základě těchto odpovědí připraví sdělení, které bude zveřejněno příští rok a které by pak mělo vést k legislativním návrhům.

Naprosté většině občanů EU leží životní prostředí na srdci

Otázky týkající se životního prostředí jsou důležité pro více než 90 % obyvatel každého členského státu EU, včetně ČR. Vyplývá to z nejnovějšího průzkumu Evropské komise. Velká většina Evropanů je toho názoru, že účinnějším využíváním přírodních zdrojů a ochranou životního prostředí lze podporovat hospodářský růst v EU. Z průzkumu vyplývá i to, že obyvatelé hodně očekávají od EU: téměř devět z deseti Evropanů si navzdory hospodářské krizi myslí, že EU by měla finančně podporovat činnosti, jež jsou šetrné k životnímu prostředí. Průzkum rovněž ukázal masivní podporu pro tvorbu zákonů na úrovni EU v této oblasti: více než osm Evropanů

z deseti uznává, že právní předpisy na úrovni EU jsou pro ochranu životního prostředí v jejich zemi nezbytné.

Parlament podporuje právo členských států zakázat či omezit pěstování GMO

Podle návrhu legislativy, o kterém poslanci hlasovali v úterý, by členské státy EU měly mít možnost na svém území zakázat či omezit pěstování geneticky modifikovaných organismů, a měly by mít možnost odůvodnit tato opatření environmentálními faktory.

Označování potravin: Jasnější a srozumitelnější informace pro spotřebitele

Evropský parlament ve středu schválil nová pravidla pro označování potravin, která spotřebitelům umožní rozhodnout se při nákupu potravin informovaněji a zvolit zdravější variantu. V budoucnu bude muset být na obalech jasně viditelný energetický obsah, stejně jako množství tuku, nasycených mastných kyselin, sacharidů, cukrů, bílkovin a soli. Cílem nových pravidel je poskytnout více informací spotřebitelům, aby se při nákupu mohli rozhodovat informovaněji. Z nových pravidel bude mít užitek i potravinový průmysl, neboť přinesou větší právní jistotu, méně byrokracie a všeobecně i lepší legislativu, což je velmi důležité pro malé a střední podnikatele, kteří tvoří více než 80 % evropského potravinářského sektoru. V budoucnu by povinnost uvádět zemi původu mohla být rozšířena na další potraviny. Nová pravidla také více chrání spotřebitele před v omyl uvádějícími obaly potravin, nápisy na nich a vyobrazenými grafikami.

Více finančních prostředků vynaložených na vzdělávání, mládež a tvořivost posílí zaměstnanost

V rámci své strategie zaměřené na posílení zaměstnanosti usiluje Komise o téměř dvojnásobné navýšení počtu mladých lidí, učitelů a výzkumných pracovníků, kterým jsou poskytovány granty EU určené na studium a odbornou přípravu v zahraničí: počet příjemců by se tak zvýšil z dnešních 400 000 na 800 000 ročně. Jedná se o jeden z klíčových cílů odůvodňujících výrazný nárůst objemu finančních prostředků EU vynakládaných v oblasti vzdělávání, mládeže a tvořivosti, který navrhuje Komise ve svém rozpočtovém plánu na léta 2014–2020. Součástí návrhu Komise je nový program Tvůrčí Evropa pro vzdělávání, odbornou přípravu a mládež, který by v průběhu sedmi let poskytl na tyto účely 15,2 miliard EUR (+ 73 %). Kromě navýšení studijních a školicích grantů se tento program zaměří také na modernizaci vzdělávacích systémů, rozšíření přeshraniční spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a reformy politik v dané oblasti. Jedná se o největší jednotlivý nárůst v navrhovaném rozpočtu, což ukazuje, do jaké míry jsou pro budoucnost Evropy upřednostňovány investice do znalostí.

Harmonizované informace o životním prostředí v Evropě

Organizace přeshraniční záchranné akce, předcházení závažným škodám na životním prostředí nebo srovnávání energetické spotřeby budov v různých zemích bude brzy rychlejší a snazší díky zlepšenému sdílení dat v EU.

Systémem **INSPIRE – Prostorovou informační infrastrukturou v Evropě** – vytváří Evropská unie společné standardy, aby informace o životním prostředí byly rychleji a snadněji dostupné. Společné standardy pomohou snížit náklady a zlepšit podklady pro rozhodování na všech úrovních. Společné standardy přispějí ke zlepšení míry úspěšnosti v případech, kdy je přístup ke správným informacím zásadní. Stovky evropských odborníků se již několik let snaží dohodnout na společných definicích v důležitých oblastech, jako je energie, změna klimatu, biologická rozmanitost, ochrana mořského prostředí a lidské zdraví. Navrhované standardy jsou nyní k dispozici ve veřejné konzultaci a jsou připraveny k testování, aby byla posouzena jejich využitelnost v různých oborech a zemích.

První systémy EU ověřující udržitelnost biopaliv dostaly zelenou

Biopaliva mohou představovat alternativu k fosilním palivům, která je šetrná k životnímu prostředí. Je však třeba zajistit, aby se tropické pralesy a rašeliniště bohatá na uhlík nepřeměnily na plantáže palmy olejné nebo cukrové třtiny. Musíme rovněž zaručit, že biopaliva používaná v EU umožňují na rozdíl od fosilních paliv hmatatelně snížit produkci skleníkových plynů. Aby biopaliva používaná v EU, ať už produkovaná na místě nebo dovážená, získala podporu vlád nebo aby byla zahrnuta do vnitrostátních cílů v oblasti obnovitelné energie, musí splňovat kritéria udržitelnosti. Účelem těchto kritérií je předcházet tomu, aby se oblasti s velkou biologickou rozmanitostí a značným vázáním uhlíku přeměnila na oblasti produkce surovin pro biopaliva. EU si vytyčila cíl do roku 2020 dosáhnout alespoň 10% podílu obnovitelné energie v dopravě.

Překladatelská soutěž pro žáky středních škol

Až do 20. října mohou střední školy zapisovat své žáky do každoroční soutěže mladých překladatelů „Jvenes Translatores“. Internetové přihlášky jsou k dispozici ve všech úředních jazycích EU. Letošní již pátý ročník soutěže se bude konat dne 24. listopadu ve stejnou hodinu ve všech vybraných školách. Žáci překládají jednostránkový text „z“ a „do“ jakéhokoli z 23 úředních jazyků EU – mají tedy na výběr z 506 jazykových kombinací. Letošní překlady se budou týkat dobrovolnictví, které je také ústředním tématem Evropského roku 2011. Každá škola může do soutěže přihlásit až pět studentů. Loni se soutěže zúčastnilo 2 800 adeptů překladatelství.

<http://ec.europa.eu/translatores/>

Na cestě ke globální zelené ekonomice a lepší správě

Komise předložila politickou orientaci pro konferenci OSN o udržitelném rozvoji Rio+2012, která se bude konat v Rio de Janeiru v červnu 2012. Změnou klimatu a zhoršováním životního prostředí jsou postiženy především rozvojové země. Nejzjevnějším důkazem jsou povodně, sucha a zvyšování hladiny moří. Ohrožují hospodářský a sociální rozvoj, který se snažíme svou pomocí povzbudit. Rio+20 je příležitostí, jak splnit politický závazek ke zlepšení životní úrovně milionů lidí. Je třeba přejít k ekologickému hospodářství, jež nám umožní dosáhnout udržitelného rozvoje ku prospěchu všech občanů.

Sdělení se zabývá obsahem („co“), formou („jak“) a hybnými silami („kdo“) přechodu k zelené ekonomice a navrhuje konkrétní opatření, která by bylo možné uplatnit na mezinárodní, vnitrostátní a regionální úrovni. Hlavními tématy jsou:

- **Investice do klíčových zdrojů a přírodního bohatství** („co“), jimiž jsou: voda, energie z obnovitelných zdrojů, bohatství moří, biologická rozmanitost a ekosystémové služby, udržitelné zemědělství, lesy, odpad a recyklace. Tyto oblasti jsou základem živobytí pro miliony lidí a mohou přispět ke zmírnění chudoby. Mohou se stát oblastmi budoucího hospodářského růstu a globálních trhů.
- **Spojení tržních a regulačních nástrojů** („jak“): ekologické daně, odstranění dotací, které škodí životnímu prostředí, mobilizace veřejných a soukromých finančních zdrojů, investice do dovedností a zelených pracovních míst. Je třeba vypracovat ukazatele, jež budou odrazem obecnějšího pojetí pokroku (z ekologického i sociálního hlediska) a vývoje HDP.
- **Zlepšení správy a podpora většího zapojení soukromého sektoru** („kdo“): posílení a zjednodušení stávajících mezinárodních správních struktur (např. zdokonalení Programu OSN pro životní prostředí (UNEP)). Zásadní význam má rovněž mnohem větší zapojení a angažovanost podnikatelské sféry a občanské společnosti.

Sdělení stanoví cíle a konkrétní opatření pro dva vzájemně propojené tematické okruhy konference: umožnění přechodu k ekologické ekonomice v souvislosti s udržitelným rozvojem a vymýcením chudoby a zajištění lepší správy pro udržitelný rozvoj.

BUDOUCNOST ODBORNÉHO ŠKOLSTVÍ

V zářijovém čísle Zemědělské školy jsme formou tiskové zprávy ministerstva školství informovali o zahajovací konferenci na téma budoucnost odborného školství.

Jedním ze zajímavých a zasvěcených příspěvků k budoucnosti odborného školství bylo vystoupení Ing. Jaroslavy Nekvasilové z Agrární komory ČR, zastupující oblast poradenství a vzdělávání. S tímto příspěvkem vás podrobně seznámíme v některém z nejbližších čísel časopisu. Také nás zajímalo, jak na ni a její kolegy zapůsobily názory představitelů ministerstva školství:

Pan ministr Josef Dobeš hovořil o věcech, které jsme od jeho předchůdců neslyšeli. Chce se vážně zabývat reformou odborného školství. Ví, že je potřeba udělat finanční reformu v této oblasti, protože normativy naprosto neodpovídají nákladnosti odborných škol. Normativy na žáka jsou stanovené podle oborů a je jich kolem 200. Formou finančních prostředků přijdou na kraje, které si je dále upravují tak, že počet normativů značně naroste. Touto skutečností byl pan ministr velmi nemile překvapen. V závěru jsou normativy nepřehledná změť dávek finančních prostředků, ve které se nikdo nevyzná. Proto úprava financí je považována za prvotní úkol a na ministerstvu školství vznikají první návrhy.

Dále bylo velmi pozitivní, že pan ministr mluvil o spolupráci – chtěl by reformu i úpravu odborného školství udělat po nějaké dohodě se zaměstnavateli a jejich zástupci, což byla také myšlenka, která není často slyšet nebo to byly většinou prázdné proklamace, které se nikdy nenaplnily. Komory působí v různých odborných komisích, společně s průmyslovou sférou se snaží o zkvalitnění odborného školství, ale jejich připomínky vždy vyšly naplano. Za pozitivní považují i skutečnost, že před uskutečněním konference se ministr Dobeš potřeboval podrobně seznámit se stavem odborného školství, potřeboval

načrpat informace, promyslet si vše. Personálně nově obsadil skupinu odborného vzdělávání na ministerstvu. To, že používal správné příklady z praxe, i z oblasti zemědělství, podporovalo jeho slova a bylo vidět, že se problematikou odborného školství pečlivě zabýval.

Ve stejném duchu hovořil i náměstek pro regionální školství pan Ladislav Němec, který jeho názor podpořil, v některých částech dotáhl do větších detailů. Tato vystoupení přinesla v jistém směru pro nás uklidnění. Jak tyto vize zůstanou naplněny nebo nenaplněny, to je otázka budoucnosti, na to si musíme počkat. Ale určitě ty vize byly dobré, mohly by odbornému školství pomoci.

OBNOVENÍ ROVNOVÁHY

Bez ohledu na stádium hospodářského cyklu, ať je krize nebo oživení, se neustále prohlubuje záporné saldo agrárního obchodu, které se už trvale usadilo na úrovni převyšující 30 mld. Kč.

U všech základních živočišných produktů, bohužel už i včetně mléka, jsme už ztratili soběstačnost. Vepřového, kde jsme byli ještě v roce 2003 (poslední rok před vstupem do EU) přebytečtí, dovážíme už téměř polovinu.

Na příkladu klíčových komodit mléka a prasat lze ukázat, kam se naše zemědělství ubírá. Jedním z průvodních jevů tohoto vývoje je nadprodukce rostlinné výroby, která nenachází smysluplné užití. Uvedu příklad. Před vstupem do EU v r. 2003 jsme vyvezli 1 milion tun obilí, v r. 2009 to už bylo 2,6 milionů tun a s prudce klesajícími stavy prasat a drůbeže bude toto číslo dál narůstat. Vzato ekonomicky, jdeme cestou banánové republiky – vyrábíme surovinu a přidaná hodnota se dělá za našimi hranicemi.

**AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky**

Průvodními jevy tohoto neblahého vývoje jsou redukce stavů hospodářských zvířat, snižování zaměstnanosti a zvyšování dovozů potravin. Třeba stavy prasnic. Ještě v r. 2000 jsme jich chovali 300 tisíc, nyní je to přesně třetina. Podobný vývoj je u skotu. Logicky samozřejmě klesá konkrétní produkce. Čísla loňského roku to názorně dokazují. Výroba drůbežního masa vykázala meziroční pokles o 17,9 %, vajec o 5,8 %, hovězího masa o 5,7 %, mléka o 3,5 % atd. Jestliže za tohoto stavu řeknou zodpovědní představitelé, premiér vlády a ministr zemědělství, že české zemědělství je v dobré kondici (na Národních dožínkách 27. 8. 2011 v Českých Budějovicích), pak si o tom mohou myslet svoje. Skutečnost je taková, že chybí výroba, a z té, která ještě zbyla, dále ustupujeme, a co víc, nevytváříme si podmínky pro zastavení tohoto vývoje.

Pro obnovení rovnováhy je nutné určitou výměru půdy, kde jsme byli vytlačeni z potravinářské produkce, „zaměstnat jinak“. Těch hektarů je zhruba 600 tisíc a jedinou šancí je pěstování surovin na výrobu obnovitelných zdrojů energie. Její podíl má v r. 2020 dosáhnout 13 %. Možností, jak toho dosáhnout, je několik – bioplynové stanice, biomasa pro výrobu tepla a biopaliva. Pro zemědělce jsou zcela zásadní bioplynové stanice. Znamenají udržení živočišné výroby, zaměstnanost a nakonec i podporu rostlinné produkce.

Pokládám za náš velký úspěch, když jsme v minulém roce prolobovali v rámci národního plánu rozvoje obnovitelných zdrojů energie do roku 2020 z plánovaných 315 bioplynových

stanic 740 s instalovaným výkonem 520 MW. Přitom obnovitelné zdroje nejsou v rozporu s produkcí potravin. Jejich rozumný rozvoj vrátí obdělávání nevyužité anebo špatně využitě půdy. Obnovitelné zdroje energie představují potenciál 10 mld. Kč produkce a 15 tisíc pracovních míst. Útoky proti nim a strašení nedostatkem potravin pokládám za účelový populismus. Zkusme srovnat. V sousedním Německu je nyní asi 5 tisíc bioplynových stanic, u nás necelých 200. Když bychom jejich počet přepočítali podle výměry obdělávané půdy, tak bychom jich měli mít 2 tisíce. Že by Němci dělali něco, co je naprosto nesmyslné? To asi ne.

Ing. Jan Veleba, Agrární komora ČR

ÚSPĚŠNÉ ZAHÁJENÍ ŠKOLNÍHO ROKU

Ve čtvrtek 1. září jsme na Střední škole dostihového sportu a jezdeckví ve Velké Chuchli zahájili nový školní rok a hned 3. září jsme se za velmi teplého počasí vypravili na jihočeské závodistiště do Netolic vedle zámku Kratochvíle z 16. století.

Na programu bylo devět dostihů, 6 rovinových, 4 překážkové. V 5 rovinových dostizích startoval žák druhého ročníku naší školy Martin Laube. V prvním získal druhé místo s Amer Classy, ve druhém po tuhém boji zvítězil o krátkou hlavu s Canadian Lady, ve čtvrtém dosáhl druhého místa s High Stormem, v pátém byl s dvouletou Síríí šestý. V šestém dostihu, vyhrazeném pro jezdce žáky – Ceně ČEVAK a.s. získal s reprezentantem školní stáje pětiletým běloušem Lavem 3. místo, když po boji zvítězil Toronto Hill s Helenou Šicovou (19 startů, první vítězství) trenéra Tomáše Hurta ze stáje Gabriela – Trachtová, před Barlettou s Tomášem Vodrážkou. Na čtvrtém místě doběhl Hurykán s Nikolou Petrlíkem, pátá Baloccona s Markétou Pátkovou a šestý Monacos s Marií Trnkovou, který doplatil na ztrátu na startu. Vítězný tým a první tři umístění žáci získali od sponzora dostihu dárkové balíčky a od občanského sdružení Hippospol věcné ceny. V sedle dvou koní se divákům během odpoledne představil také žák třetího ročníku Daniel Zurynek (celkem 33 startů), který na svůj první životní triumf teprve čeká. V posledním překážkovém dostihu odpoledne startoval žák Tomáš Vodrážka v sedle Hita a obsadili páté místo.

Šťastný den žáka Martina Laubeho

Dne 11. 9. 2011 byly během dostihového odpoledne ve Velké Chuchli na pořadu 2 překážkové a 6 rovinových dostihů. Ve všech šesti rovinových dostizích bylo na startovní listině uvedeno jméno šestnáctiletého žáka druhého ročníku naší školy Martina Laubeho. V prvním dostihu zvítězil s Cazzarem (tr. O. Horová) jistě o půl délky před Canadian Lady se kterou slavil úspěch před týdnem v Netolicích. Ve druhém dostihu obsadil čtvrté místo s debutantem Ébenem, třetí dostih byl překážkový. Překážky si Martin už také vyzkoušel na závodistišti v Karlových Varech. Zatím však chce zůstat věrný rovinám. Ve čtvrtém dostihu zvítězil po boji o krátkou hlavu s Růženkou

(tr. T. Šatra), v pátém získal druhé místo s dvouletým Amssiem. V šestém dostihu dosáhl hatricku s Gambelinou (tr. MVDr. J. Janda), sedmý dostih byl opět překážkový a měli jsme zde

možnost sledovat v sedle Zugora jednoho z našich absolventů působícího převážně v zahraničí – Jana Korpase, který získal v Německu v roce 2005 šampionát v dostizích arabských koní, v roce 2007 a 2008 překážkový šampionát. V osmém dostihu Martin ochutnal pocit vítězství počtvrté během odpoledne s Bailandem (tr. F. Zobal), lehce o tři délky před veteránem Shotonusem s Danielem Zurynkem z naší školní stáje.

Čestné ceny při dekorování mu pomáhala přebírat mladší sestra Simona, která je jednou z jeho největších fanynek. Pro Martina byl tento den jednoznačně nejšťastnějším a neúspěšnějším v jeho dostihové kariéře. Kondici a nízkou hmotnost si udržuje běháním, rád si zahraje fotbal. Ve škole má nejraději tělocvik, baví ho i matematika. Pokud hmotnost v sezóně dovolí, rád si dá vepřový guláš od tatínka. Dostihovým vzorem je pro něho Lanfranco Dettori. V současné době je s jedenácti vítězstvími na 10. místě v jezdeckém šampionátu. V kariéře zvítězil 17x. Velmi si cení důvěry trenérů a majitelů, kteří ho angažují do sedel svých svěřenců i do dostihů vyšších kategorií.

Ing. Marcela Sýkorová, SŠDSaJ ve Velké Chuchli

PODNÍTIT ZÁJEM O PŘÍRODU

Na konci školního roku 2010–2011 Střední odborná škola služeb a Střední odborné učiliště Kadaň uspořádal dvě ekologické akce se záměrem podnítit zájem o přírodu naší krásné republiky.

Jednalo se o 12. ročník soutěže s ekologickou tematikou pro střední školy bez ohledu na zaměření. Soutěže se zúčastnili žáci 2. ročníků středních zemědělských škol a gymnázií – tím došlo i k propojení všeobecné a odborné školy. Žáci změřili své síly v rozboru vody, poznávání rostlin a živočichů. V terénní části soutěže prováděli rozbor půdy na rekultivovaných pozemcích Severočeských dolů, a. s. V letošním ročníku zvítězilo družstvo žáků z Gymnázia Ostrov.

Další, už tradiční akcí byla pomoc Národnímu parku Šumava. Jednalo se o pracovní pomoc a ne zbytečnou demonstraci. Opět jsme čistili část Schwarzenberského kanálu, který sloužil k plavení dřeva ze Šumavy do Vídně a do Prahy a dnes je to technická památka. Kanál byl čistěn v úseku Jeleních Vrchů u Nové Pece. Žáci pracovali zdarma a sami se stravovali. Toto je důkaz, že i v dnešní době se dá skutečně pomoci.

Ing. Pavel Sekera, SOŠS a SOU Kadaň

VÝZNAMNÉ JEDNÁNÍ NA NAŠÍ ŠKOLE

Dne 24. 8. 2011 se uskutečnilo na SOŠ veterinární, mechanizační a zahradnické a Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky v Českých Budějovicích zasedání Předsednictva České akademie zemědělských věd (ČAZV).

Zasedání zahájili předseda ČAZV Mgr. J. Lipavský, CSc. a ředitel školy Ing. B. Kábele, který také poznamenal: „Pro školu je to významná událost – zasedání takového vrcholného orgánu v rámci celé ČR. Budu velice rád, pokud se toto sezení na naší škole opětovně uskuteční.“ Jednání byli přítomni dále prezident Agrární komory ČR, prezident Potravinářské komory ČR, zástupci Svazu vlastníků půdy, Zemědělského svazu ČR, Agrární komory Jihočeského kraje, Jihočeské hospodářské komory, představitelé Jihočeské univerzity. Na zasedání byly podány např. informace o vydavatelské činnosti ČAZV, informace o probíhajících soutěžích vyhlášených ministerstvem zemědělství, informace o výsledcích výzkumné činnosti.

Součástí programu byla prohlídka školního areálu, který každoročně přivítá žáky dalšími úpravami a modernizací zajišťující studujícím střední a jazykové školy optimální podmínky k teoretickému vzdělávání i k praktickému výcviku. Prostory a areál školy byly přítomnými hosty pozitivně hodnoceny. „Během prázdnin se vybuodovala nová laboratoř biologie, provedla se rekonstrukce střechy nad svařovnou a veterinární ordinací, byl zakoupen nový nábytek pro domov mládeže“, dodal ředitel školy.

Mgr. Olga Cahová, SOŠ České Budějovice

DOBROVICKÁ MUZEA

nabízejí cestu za „bílým zlatem“

Pěstování cukrové řepy a výroba řepného cukru má v českých zemích 200 let starou tradici. Cukrovarnický průmysl vždy patřil k významným pilířům české ekonomiky.

Historii, současnost, ale i budoucí trendy cukrovarnictví a na něj navazujících oborů lihovarnictví a řepařství představují ve svých rozsáhlých expozicích Dobrovická muzea. Unikátní Muzeum cukrovarnictví, lihovarnictví, řepařství a města Dobrovice bylo v Dobrovici nedaleko Mladé Boleslavi otevřeno v květnu 2010 v prostorách bývalého hospodářského dvora z 16. století, v těsném sousedství stále fungujícího cukrovaru.

Řepa se původně využívala jako krmná plodina. Cukr z řepy poprvé vyrobil až berlínský lékárník A. S. Marggraf roku 1747 a první řepnou „cukrovarnu“ založil jeho žák F. C. Achard roku 1802 ve slezských Kunerách v tehdejší Prusku. Rozvoj řepného cukrovarnictví začal v souvislosti s Napoleonovou kontinentální blokádou, která zamezila i dovozu surového třtinového cukru z anglických zámořských kolonií do Evropy. Po neúspěšných pokusech s výrobou hroznového cukru se Francouzi zaměřili na výrobu řepného cukru podle Acharda. Tak se začala myšlenka řepného cukrovarnictví šířit do dalších evropských zemí.

Expozice řepařství v Dobrovických muzeích mapují historický vývoj pěstování a šlechtění cukrové řepy, vývoj původní i moderní techniky sklizení řepy. Na netradičním modelu pole pod sklem může návštěvník během několika minut projít cestu za bílým zlatem od semínka, respektive osiva cukrové řepy po sklizenou bulvu. Prostor je věnován i představení cukrové třtiny.

Expozice cukrovarnictví se věnují výrobě cukru na českém území od jejích prvopočátků – na mapě lze nalézt veškeré cukrovarny, které zde kdy fungovaly od roku 1787 po současnost, ať již se jednalo o zpracování surového třtinového cukru ze zámoří, o pokusy s výrobou javorového cukru či různé typy řepných cukrovarů. Existovalo na 400 takových lokalit – v dnešní době funguje v České republice cukrovarů sedm: Dobrovice, České Meziříčí, Opaava-Vávrovice, Prosenice, Litovel, Vrbátky a Hrušovany nad Jevišovkou.

Dále jsou představeny výrobní procesy potřebné k výrobě cukru či vynálezy českého původu, které doslova změnily cukrovarnický svět – k těm nejzná-

mějším patří první kostka cukru na světě, jež vznikla roku 1843 v Dačicích. Vystaveny jsou různé formy cukru – od homolí, přes cukr tvarovaný po krystalický cukr. Mezi obaly se nachází jak malé hygienické balení cukru – sáčky o hmotnosti 5 g, tak velkoobjemové balení – tzv. big-bag o hmotnosti 1 000 kg. Zblízka si lze prohlédnout i výrobní zařízení a technologie demontované ze zrušených cukrovarů.

Největší exponáty jsou umístěny na dvoře muzeí – na kolejích. Jsou to parní lokomotiva s cisternou na melasu, otevřený vůz na řepu a vagonová elfa neboli splachovač řepy.

Expozice lihovarnictví v Dobrovických muzeích přibližují historii výroby lihu, která byla známa už Babyloňanům před 7 000 lety př. n. l. Základem lihovarnictví a výroby kvasného lihu je zpracování surovin obsahujících sacharidy, které kvasinky dokážou přeměnit na líh. V expozici jsou popsány principy ovocných, zemědělských i průmyslových lihovarů a potřebné chemické a výrobní procesy jako je fermentace, destilace či výroba bezvodého lihu. Prostor je věnován i tématu agropaliv – od prvorepublikového dynalkolu po nynější biopalivo E85.

V Dobrovických muzeích se nachází i muzeum města Dobrovice, mapující historii regionu od pravěku po současnost.

V rámci trvání podzimní řepné a jarní lihovarské kampaně průmyslového závodu cukrovaru a lihovaru v Dobrovici je možné spojit návštěvu Dobrovických muzeí po předchozím objednání i s exkurzí do výroby cukru a lihu. Cukrovar byl založen roku 1831 knížecí rodem Thurn-Taxisů a je nejstarší činným cukrovarem ve střední Evropě a zároveň se řadí k nejmodernějším v Evropě. Dobrovice je tak právem považována za kolébku českého cukrovarnictví. Lihovar vznikl roku 2006 a zpracovává mezivýrobky z výroby cukru k výrobě bezvodého kvasného lihu – bioethanolu. Je to největší průmyslový lihovar v České republice a nejmodernější lihovar ve střední a východní Evropě. Při prohlídce Dobrovických muzeí tak lze spojit historii se současností a teorií s praxí. Muzejní prohlídky jsou rozšířeny o výukové programy pro základní školy, chystá se nabídka pro školy střední.

Kontakt: Dobrovická muzea, o.p.s.

Palackého náměstí 2, 294 41 Dobrovice

tel.: 326 374 211, e-mail: muzeum@tereos.com

www.dobrovickamuzea.cz

NEOBHOSPODAŘOVANÉ POZEMKY

Prostor pro invazní druhy rostlin, 18. díl

Netvařec křovitý (*Amorpha fruticosa* L. 1932)

Je to až 6 m vysoký opadavý keř s pevnými kořeny, který působí nepohledným medovitým dojmem a vytváří husté porosty. Na stanovišti se pomocí kořenů postupně rozrůstá. Jeho listy jsou lichozpeřené, složené z úzkých lístků. Květy má v hroznovitém květenství, které je až 15 cm dlouhé, skládá se až ze 70 květů. Jedná se o rostlinu

z čeledi bobovitých, ale květ má místo obvyklých korunních lístků (pavézy, křídel a člunku) pouze jediný korunní lístek – pavězu. Ta je navíc drobná a nenápadná, obvykle tmavě fialová až hnědofialová. Z květu vyčnívá 10 tyčinek, z nich je 9 srostlých. Plody jsou drobné nepukavé lusky, pokryté bradavičkovitými žlázkami, proto jsou nepříjemně lepkavé. Uvnitř lusku jsou 1 až 2 ploštělá semena. Celá rostlina je mírně jedovatá.

Pochází ze střední a východní části Severní Ameriky (areál od Connecticutu a Minnesoty po Floridu) a do Evropy se dostal v r. 1724, do Čech pravděpodobně až 1865. Kdysi se v Americe z netvařce získávalo modré barvivo, proto se mu také říkalo false indigo (název se používal pro více rostlin). Barviva bylo příliš málo, proto se od jeho získávání upustilo.

Netvařec se vysazuje obvykle tam, kde hrozí eroze – pro své husté kořeny se používá ke zpevnění půdy, do větrolamů a u silnic. Dobře roste v teplejších oblastech. Výhodou netvařce je, že patří k rostlinám, které dobře snášejí znečištěné ovzduší, proto se objevuje např. i v areálech továren. Je to rostlina oblíbená včelami a motýly, protože poskytuje nektar i pyl. Možná by stálo za úvahu, zda rostlina přitahující včely je vhodná do středních pásů dálnic, jak se v současnosti používá. Patří k dřevinám, které se chovají invazivně. V porostu netvařce žádná jiná rostlina nepřežije, na krátkou vzdálenost se rozšiřuje rozrůstáním kořenů, na větší vzdálenost se může šířit drobnými lusky. Roste v Evropě i Asii a na dalších kontinentech, kromě vysazování do přírody také uniká z kultury.

Lupina mnoholistá, nebo také vlčí bob mnoholistý
(*Lupinus polyphyllus*)

Na mýtinách, pasekách a okrajích lesů často narazíme na porosty modře kvetoucí lupiny. Ačkoliv je u nás běžná, pochází ze západní části Severní Ameriky, od jižní Aljašky a Britské Kolumbie po Albertu, Wyoming, Utah a Kalifornii. Ve své domovině roste především na vlhčích půdách, podél potoků.

Do Británie ji dovezl David Douglas v 20. letech 19. století. Je to stejný Douglas, podle kterého se jmenuje jehličnatá dřevina douglaska. Lupina se u nás vysévala koncem 19. století v lesích, především na chudých kyselých půdách, protože je obohacuje o dusíkaté sloučeniny. Také se pro své bohaté kořeny používala na zpevňování silničních a železničních náspů.

Je to světlomilná trvalka s mohutným kořenem, který má na úrovni půdy více pupenů, může mít tedy více stonků z jednoho kořene. Dosahuje výšky až 160 cm a kolem lodyhy roste nápadný trs dlanitě složených listů z 9–18 úzkých lístků. Na rubu jsou až stříbřitě chlupaté. Květenství je hrozen až 40 cm dlouhý. Na ose vyrůstají květy ve šroubovici, jsou bělavé, světle modré až fialové, s korunou asi 1,5 cm dlouhou. U nás nejsou zdaleka tak proměnlivé, jako ve své vlasti. Plody jsou chlupaté lusky, obsahují světle hnědá semena s tmavými skvrnkami. Lupina kvete od června do srpna.

Obsahuje různé alkaloidy, proto je jedovatá. Nejvíce alkaloidů je pravděpodobně v semenech. Alkaloidy poškozují játra, nervový systém, srdce i ledviny. Otrava je obvykle smrtelná, jsou známy např. otravy ovcí. V malých dávkách semena způsobují nepříjemné halucinace. Existují ovšem kultivary vyšlechtěné na nízký obsah alkaloidů, pak slouží jako krmivo pro skot a pastva pro lesní zvěř. Lupina se také často pěstuje jako okrasná rostlina, hlavně šlechtěné tzv. Russellovy hybridy, u kterých jsou květy žluté, růžové a jinak zbarvené. Vyšlechtil je v Británii G. Russell s pomocí J. Bakera a předvedli je na výstavě Královské zahradnické společnosti v r. 1937.

Lupina v Evropě zdomácněla a u nás roste od nížin až do hor. Dnes je považována za invazivní rostlinu, už i na Novém Zélandu začala růst ve volné přírodě (asi v r. 1958), podél silnic, na pastvinách a březích řek.

RNDr. Jana Möllerová, Praha

POČÍTAČOVÉ PROGRAMY PRO ZPRACOVÁNÍ MLUVENÉ ŘEČI JSOU VYUŽITELNÉ I VE VÝUCE

Současné možnosti informačních technologií, rozvoje softwaru a také dlouhodobé výzkumné práce v oblastech lingvistiky, umělé inteligence a zpracování zvuku a přinášejí do běžného standardu využívání počítačů zcela nové dimenze.

 novasoft

Poměrně rychle se v různých prostředích zabydluje software, který umožňuje diktovat do počítače namísto psaní na klávesnici. Vedle diktování do počítače jsou k dispozici i další technologie, neboť se během výzkumných aktivit podařilo vytvořit širší komplex prostředků pro počítačovou práci s řečí. K dispozici je velmi zdařilá syntéza hlasu jako reciproční technologie k rozpoznávání řeči, dále program na vyhledávání v audio/video archívech, programy pro identifikaci mluvčího a také prostředky pro nastavování algoritmů umožňujících automatickou komunikaci s počítači.

Software na automatické rozpoznávání řeči se před několika lety zabydlel ve světě tzv. velkých jazyků (jako jsou angličtina, španělština, čínština, němčina, francouzština apod.), nyní se reálně využívá i v každodenní praxi českého prostředí. Používá všude tam, kde se ještě donedávna diktovalo do diktafonu anebo sekretářce, v medicíně, v advokacii a v justici, na zastupitelstvech a úřadech.

Nově se objevují možnosti, jak tyto technologie využívat ve výukovém procesu, ať již při přípravě výuky, při hodinách, případně při budování prostředků distančního vzdělávání. Zde jsou příklady, jak lze tento software používat:

- Pedagog pomocí SW pro syntézu řeči převede část literárního díla do audio podoby. Tento zvukový soubor následně přehraje žákům v multimediální učebně. Žáci budou muset do připravených pracovních listů vypracovat otázky, které si pedagog připraví za pomoci diktovacího programu. Takto zpracovaný materiál bude žákům předložen v interaktivní podobě a ti mají možnost vnímat látku nejen v textové po-

době, ale i pomocí audio záznamů. Multimediální učebna může také posloužit žákům pro převody textových dokumentů do zvukové podoby za účelem zkvalitnění a ztraktivnění jejich přípravy na vyučování. Vedlejším efektem je to, že si studenti procvičí schopnosti rétoriky i správné výslovnosti.

- Na webu lze vytvořit archiv zvukových záznamů přednášek nebo komentovaných instruktážních videozáznamů zajímavých činností. Studenti mohou dálkově přistupovat k audio/video záznamům pořízeným v rámci výuky a mohou v těchto záznamech provádět vyhledávání podle slov, která byla ve výuce vyřčena. Použije se indexovací program založený na rozpoznání řeči. Není již nutné procházet celý záznam, ten se spustí právě z toho místa, kde se o tom, co nás zajímá, mluvilo. Vyhledávací aplikace je určena pro studenty studující distanční formu, dlouhodobě nemocné, kombinovanou formu studia apod.

- Pedagogové si usnadní písemnou přípravu na vyučovací hodiny, nebo obohatí své multimediální učební pomůcky o komentáře syntetickou řečí. Inovace výukových materiálů pomocí nástrojů diktování a syntézy řeči zpestří a ztraktivní standardních výukové materiály za pomoci moderních technologií. Postupně se vytváří archiv digitálních učebních materiálů: pracovní listy, prezentace, testy, videa, zvukové ukázky.

Více informací naleznete na www.novavoice.cz

 NovaVoice®

PhDr. Jan Rydlo
Consulting Company Novasoft a.s.

PERSPEKTIVY CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ I. část

Institut vzdělávání a poradenství, Česká zemědělská univerzita v Praze uspořádal za podpory Grantové agentury České republiky a Ministerstva zemědělství, odboru výzkumu, vzdělávání a poradenství ve dnech 8. a 9. září 2011 podnětnou akci.

V příjemném prostředí pracoviště v Malé Chuchli se uskutečnila vědecká konference s mezinárodní účastí na téma „Perspektivy celoživotního učení v odborném vzdělávání“. Pořadatelé si vytyčili čtyři tematické okruhy, kterým se chtěli po dva dny věnovat, ať už v rámci společného plenárního zasedání nebo následně při práci v sekcích.

První téma – **Současnost a budoucnost celoživotního učení v ČR a v Evropě** – si kladlo za cíl kriticky zhodnotit dosavadní poznatky a doplnit je o nové výstupy. Přednášející i posluchači si položili otázky: Jaká je v současné době po-

ptávka dospělých po vzdělávání? Jak tomu odpovídá nabídka vzdělávacích příležitostí? Jakou metodologii používají výzkumy vzdělávání dospělých?

Druhé téma – **Kompetence vzdělavatele dospělých** – chtělo ukázat na skutečnost, že profese učitele v primárním vzdělávání a profese vzdělavatele dospělých (lektora) nejsou totožné. Přesto dochází v současné době k prolínání obou rolí, například mnozí učitelé středních škol pracují i se starší cílovou skupinou v rámci profesního či zájmového vzdělávání. V přednesených příspěvcích k tomuto tématu zazněly názory

a zkušenosti, které lze vložit do otázek: Jaké kompetence jsou v rámci vzdělávání dospělých shodné a které naopak obě pozice odlišují? Za jakých podmínek se může učitel ve formálním počátečním vzdělávání stát také kvalitním vzdělavatelem dospělých?

Třetí téma – **Proměny odborného školství v kontextu celoživotního učení** – navázalo na aktuální informace o změnách v síti odborných škol. Vycházelo z předpokládané její další optimalizace – ze slučování škol a zavádění úsporných opatření. Proto je nutné si včas ujasnit a zodpovědět: Na jakých základech je budovaná současná vzdělávací politika v odborném školství? Jaké jsou priority odborného vzdělávání? Jaké jsou názory důležitých aktérů, jako je státní správa, představitelé škol, zaměstnavatelé, nezávislí experti?

Čtvrté téma – **Vzdělávání a venkovský prostor** – reprezentovaly příspěvky o situaci ve vzdělávání v rámci venkovského prostoru, konkrétně v oblasti odborného vzdělávání farmářů a podnikatelů v zemědělských oborech, příspěvky z oblasti vzdělávání pro rozvoj venkova a také vystoupení se zaměřením na vzdělávací potřeby lidí, kteří na venkově žijí.

Konkrétní informace a seznámení s účastníky vědecké konference nabídnou další čísla Zemědělské školy.

AEDUCA 2011

Institut celoživotního vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci uspořádal ve dnech 12. – 14. 9. 2011 již 7. ročník Festivalu vzdělávání dospělých – AEDUCA 2011. Informace o tomto festivalu přineseme v příštím čísle našeho časopisu.

ZÁVĚRY MEZINÁRODNÍ VĚDECKÉ KONFERENCE ICOLLE 2011

Ve dnech 13. a 14. září 2011 byl Institutem celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně pořádán již 3. ročník mezinárodní vědecké konference celoživotního vzdělávání ICOLLE 2011 (International Conference of Lifelong Education). Konference se opět konala ve Křtinách u Brna, v Kongresovém centru Mendelovy univerzity.

Cílem 3. ročníku mezinárodní vědecké konference ICOLLE 2011 bylo zhodnocení trendů celoživotního vzdělávání v 21. století a transfer zkušeností. Na konferenci byla diskutována témata z oblasti přípravného vzdělávání pedagogických pracovníků, dalšího odborného vzdělávání, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a vzdělávání seniorů.

Na mezinárodní vědeckou konferenci ICOLLE 2011 se přihlásilo 111 účastníků, přítomno vlastnímu jednání jich bylo

86. Záštitu nad průběhem jednání převzali ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR Mgr. Josef Dobeš a rektor Mendelovy univerzity v Brně prof. Ing. Jaroslav Hlušek, CSc., hejtman Jihomoravského kraje JUDr. Michal Hašek, rektor Mendelovy univerzity v Brně prof. Ing. Jaroslav Hlušek, CSc. Významnými hosty konference byli prof. MUDr. Hana Matějovská Kubešová, CSc., z Lékařské fakulty Masarykovy univerzity, prof. Ing. Milan Slavík, CSc., ředitel Institutu celoživotního vzdělávání a poradenství, České zemědělské univerzity v Praze a zástupci pedagogické praxe – ředitelé Univerzitních cvičných škol Mendelovy univerzity v Brně.

Na plenárním zasedání přednesli stěžejní příspěvky vybraní pozvaní odborníci pedagogické teorie a praxe: prof. Ing. Milan Slavík, CSc., příspěvek na téma: *Celoživotní vzdělávání venkovského prostoru ČR*, prof. MUDr. Hana Matějovská Kubešová, CSc., *Význam vzdělávacích aktivit pro seniory*.

V druhé části zasedání se přítomní účastníci zapojili do jednání v sekcích. Jednání probíhala celkem v 5 sekcích: **Sekce 1 – Přípravné vzdělávání pedagogických pracovníků**, **Sekce 2 – Další vzdělávání pedagogických pracovníků**,

Sekce 3 – Vzdělávání akademických pracovníků, Sekce 4 – Profesní vzdělávání a Sekce 5 – Seniorské vzdělávání. V odborných sekcích referovalo celkem 38 účastníků. Jejich vystoupení byla orientována do oblastí rozvoje profesních kompetencí učitelů středních škol, koncepce přípravy budoucích učitelů v členských státech Evropské unie, dalšího odborného vzdělávání pracovníků v prostředí vysokých škol, pedagogického vzdělávání akademických pracovníků. Velká pozornost byla věnována otázce profesního vzdělávání pracovníků technických oborů, úředníků veřejné správy i pracovníků pomáhajících profesí. Předmětem jednání byla také specifická oblast celoživotního vzdělávání, určená seniorské části populace. Pozornost byla věnována zejména významu vzdělávání v seniorském věku, koncepci financování a rozvoji univerzit třetího věku.

Z obsahu jednání vplynuly následující závěry:

1. Věnovat pozornost zkvalitňování pedagogické přípravy učitelů odborných předmětů středních škol.
2. Iniciovat diskusi o koncepci financování pedagogické přípravy budoucích učitelů odborných předmětů a učitelů praktického vyučování a odborného výcviku.
3. Rozvíjet profesní a další odborné vzdělávání v rámci systému celoživotního vzdělávání.
4. Realizovat systém vzdělávání akademických a ostatních pracovníků univerzit.
5. Naplňovat proces vnitřní strukturalizace seniorského vzdělávání.
6. Realizovat vysokoškolským ústavem Institutem celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně i v příštím roce mezinárodní vědeckou konferenci celoživotního vzdělávání s cílem pokračovat v diskusi nad aktuálními problémy celoživotního vzdělávání.

Další informace přinese listopadové číslo.

BRÁNY

„Brány byly a jsou stejně důležité jako rádla..., mají ornici zoranou ještě dále kypřiti a drobiti, zarovnávat i hrubé pruhy po brázdách pozůstalé uhlazovati..., seberou taktéž veliký plevel neb i kamení na poli se naskytující a slouží tudíž i k uklízení jeho. Užíváme-li bran po setbě, tu mají úlohu, semeno zavláčeti, to jest pokrýti je malou vrstvičkou kypře země, pod níž má klíčiti...”

Není vždy zapotřebí, abychom zem zoranou tak hluboko prorývali, jak to branami možno, ani abychom ji stlačovali, jak to válcem se děje, alebrž jde jen o to, aby byla role povrchně roztrolena a uhlazena a pakli jsme mnoho peřavky vyorali, která zatím oschla, abychom ji do řádek smykali a smetli. K takovému lehounkému zdělání země slouží brány trnové čili smyky. Jak je vidět na obrázku, jestiž to rámeček ze šesti trámčů sestavený, do něhož se upevní řada dlouhých a sukovitých prutů. Nejsou-li takto dosti těžké, přidá se ještě něco kamení na proutě... Nářadí toto koná dobrou službu i po setbě všelikého drobného semení, jako je na př. jetel, kteréžto třeba jen lehounkou vrstvou ornice pokrýti. Smyky, metouce zem jako koště bez všelikého přítlaku, hodí se proto lépe pro lehká semena, nežli brány s kolíky a jiné pluživo.“

(Lambl, J. B.: *Nauka o vzdělávání země a nářadí orebném*. Praha, 1863)

Historickou podobu bran ukazuje černobílá ilustrace na titulní straně obálky.

Jan Baptista Lambl

ŘEMESLA NA STŘEDNÍ ŠKOLE ŘEMESLNÉ V JAROMĚŘI

Střední škola řemeslná v Jaroměři si v tomto roce připomíná 125. výročí založení. Jde o významnou historii a kvalitní základ pro současné vzdělávání mládeže v Jaroměři.

Je tu také neméně významné 105. výročí, kdy v roce 1906 byla Na Ptákách postavena budova pro denní studium Řemeslné školy. Ke škole byly také přistavěny dílny, ve kterých vznikl prostor pro tehdejší obory zámečnický, kovář, truhlář a zedník. Již v této době se zde pořádaly kurzy určené pro mistry zednické a tesařské. Z toho je zřejmé, že tehdejší profesori měli vysokou odbornou úroveň, která je požadavkem i pro současné pedagogy.

Svědčí o tom výborné výsledky současných žáků v soutěžích odborných dovedností a hlavně je důležité, že absolventi školy nacházejí uplatnění na trhu práce.

Jedním z nejstarších vyučovaných oborů je „**Truhlář**“. Zde se žáci učí základnímu zpracování dřeva a již ve druhém ročníku a později i ve třetím ročníku pracují na zakázkách pro veřejnost. Výrobky jsou klasické, ale i atypické jak v nábytku tj. skříně, ložnice, kuchyně..., tak v oblasti dřevěných konstrukcí tj. dveře, euro-okna, schody...

V soutěžích žáci pravidelně postupují do finále, kde se umísťují na předních místech. Zejména vynikli v soutěžích pořádaných časopisem „Truhlářské listy“, kde dvakrát za sebou vyhráli, a tak se stali přeborníky republiky.

Dalším vyučovaným oborem je „**Tesař**“. Žáci zakázkově zvládají stavbu náročných konstrukcí vazeb ale i ostatních tesařských výrobků. Jsme jedinou školou v České republice, která učí žáky vyrábět loukoťová kola a pouští se do složitých renovací historických exponátů. Na celostátní soutěži s mezinárodní účastí v Brně získali již řadu prvních míst a v roce 2010 také ocenění „Zlaté ručičky“ pro nejšíkovnějšího tesaře roku.

Dlouhou historii má také obor „**Kovář**“. Naše škola vyučuje dva kovářské obory. První z nich je „Podkovář a zemědělský kovář“. Tento obor se v Jaroměři učí bez přerušení od roku 1951. Jsme také jedinou školou, která má smluvně zajištěno více jak 130 koní pro výuku žáků. Každoročně v měsíci březnu pořádáme „Podkovářské dny“ s mezinárodní účastí, na kterých se setkává, vyměňuje zkušenosti a získává nové poznatky stovka podkovářů z Polska, Slovenska, Německa a České republiky.

Druhým kovářským oborem je „Umělecký kovář a zámečnický, pasíř“, který je pokračovatelem oboru založeného v roce 1906.

Žáci si svými náročnými výrobky velice rychle zajistili přední postavení mezi školami. Jejich ročníkové práce lze shlédnout v budově školy, kde se zrodila výjimečná „Galerie“. Unikátní je zejména zpracování zábradlí, ve kterém jsou ilustrativně předvedeny historické slohy v kovářském řemesle. Kováři se rovněž mohou pochlubit prvními místy z nejrůznějších soutěží a jejich práce můžete pravidelně obdivovat na setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně.

Mezi výukově mladší obory patří „**Opravář zemědělských strojů**“. Tento obor svou náplní patří mezi velice zajímavé a v současné době nejatraktivnější obory na trhu práce. Absolventi mohou volit při výběru budoucího zaměstnání (mimo opraváře zemědělských strojů) mezi svářečem, řidičem, obráběčem, auto-mechanikem, zámečnickem a ostatními technickými obory.

Nejmladším oborem na Střední škole řemeslné v Jaroměři je „**Umělecký keramik**“ vyučovaný od roku 2005. Tento obor se postupně vypracovává na výsluní. Má kvalitní zázemí ve vybavené dílně i v odborných vyučujících. Své výtvořky představuje na odborných výstavách a nabízí je na prodejních akcích. Žáci také tvoří keramiku na přání, a tak dělají radost zákazníkům.

Historie říká, že v Jaroměři od samého začátku byla nastoupena cesta technického vzdělání a výuky řemesel. Současné vzdělávání ve Střední škole řemeslné v Jaroměři v této tradici pokračuje a tím se řadí mezi přední školy, které připravují žáky v technických oborech. Tento úkol je v současné době a společnosti velice potřebný. Děkuji všem pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům, kteří svým přístupem pomáhají vytvářet podmínky pro zdárnou výuku a vedou žáky k vyššímu uvedeným úspěchům.

Zdeněk Vítek, SŠŘ Jaroměř

„KDYŽ MÁ SEDLÁK, MAJÍ VŠICHNI“

Na severním Plzeňsku byl obnoven pomník Antonína Švehly

V titulu uveden je jedno z oblíbených hesel agrárního politika-gentlemana Antonína Švehly.

V sobotu 2. července 2011 byl v malé zemědělské obci Hodyně – ležící asi čtyři kilometry jihozápadně od Kozlan, rodiště čs. presidenta Dr. Edvarda Beneše – slavnostně obnoven pomník agrárního politika, předsedy tří prvorepublikových vlád, spolupracovníka Tomáše Garique Masaryka a zároveň jeho rivala, mistra politických kompromisů, tvůrce poválečné ústavy a pozemkové reformy, od roku 1909 předsedy vlivné Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu (strana a její členové byli zkráceně označováni rovněž jako Agrárníci), hostivařského rodáka a velkostatkáře, Dr.h.c. Antonína Švehly (1873–1933).

Až do roku 1989 pro Švehlu a agrární stranu nebylo v přeřpané a ideologicky upravené čs. historii slušné místo, pouze slova hany. Ve své době však byl na venkově oblíbeným politikem, což vyjádřili obyvatelé řady měst a obcí vybudováním jeho pomníků v krátkém období několika let po jeho předčasné smrti. Pomník v Hodyni, jediný svého druhu na severním Plzeňsku, byl odhalen v roce 1935 při slavnosti pořádané zemědělskými spolky a sdruženími v regionu a pod patronátem Říšské jednoty republikánského dorostu československého venkova. Jak se uvádí ve čtvrtletníku pro regionální dějiny severního Plzeňska „Vlastivědný sborník“ (čís. 2/2011, roč. XXI) pomník tvořila bronzová busta v nadživotní velikosti od akad. sochaře Jiřího Jošky a žulový podstavec, na kterém byl nápis „Ant. Švehla, Práce – půda - chléb – mír“.

Na počátku okupace Československa Německem v roce 1939 byla busta z pomníku sejmuta a ukryta v usedlosti „u Havlíků“. Po skončení druhé světové války již nebyla na podstavec vrácena a ten byl navíc po komunistickém převratu v roce 1948 také odstraněn – jeho spodní části vyvezeny za obec „do jámy“ a stéla s nápisem zůstala položená na návsi.

Takto rozložený pomník přežíval v Hodyni až do roku 2009, kdy se z iniciativy místních občanů započalo s jeho obnovou, zaštitěnou městem Kozlany. Kamenických prací na restarurování pomníku se ujala kamenosochařská dílna Bartoloměje Štěrbý z nedalekých Kozojed, bronzovou bustu restaurovala akad. sochařka MgA. Helena Štěrbová. Pomník byl osazen zpět na hodyňskou návěs, před bývalou školou. Tvoří jej tři části žulového podstavce v podobě kruhových výsečí s nápisy: „Půda“, „Chléb“, „Práce“ a „Mír“ a mezi nimi je vysypána kamenná drť. Výseče přiléhají k nízkému žulovému válci, na něm se zvedá hranolová stéla a pomník vrcholí bronzovou bustou.

Něco z názorů, citátů a myšlenek Antonína Švehly

- ▶ Zdravý selský rozum a upracované ruce jsou nejlepším a nedotknutelným kapitálem naší strany.
- ▶ Národ, který je sám sobě nejlepším přítelem, nemůže si stěžovat, že se nemá na koho spolehnout.
- ▶ Musíme být opatrní, abychom v žádném případě nepřekročili hospodářské možnosti. Usnesená sociální reforma by nám byla málo platnou, kdybychom si na ni nevydělali.
- ▶ Spravovat stát je také řemeslo!
- ▶ Někteří politikové nevědí, kdy a kde mají se zastavit, nebo se obrátit, a tím méně dají si říci, čím více se vzdálili od pravé cesty.
- ▶ My – rovnocennost všem.

tes

STOPAMI VÝVOJE TECHNICKÉ VZDĚLANOSTI U NÁS

II. část

Pod pojmem „technika“ se dnes skrývá příliš mnoho, než aby se dal uspokojivě vymezit. Technikou bývají myšleny různé nástroje, stroje, dopravní prostředky, měřící zařízení, slyšíme také o technice jízdy, o technice malířské, o technice sportovních úkonů atd. atd. V řadě definic se často autoři vracejí k původnímu řeckému výrazu „techné“, což znamená znalost, důvtip, obratnost ap.

„Nový badavý duch“

Úspěšný hospodářský rozvoj severoitalských měst inicioval dalekosáhlé a všestranné změny skryté pod souhrnným označením renesance. Začátek této éry je datován koncem 13. a začátkem 14. století. Ve střední Evropě vrcholí ve století šestnáctém, aby ve století následujícím, kdy se absolutistické režimy

po třicetileté válce znovu stabilizovaly, skončila. V rámci těchto změn se rodí také nový badavý duch – říká přední světový fyzik Max Theodor Felix von Laue (1879–1960). První jeho známkou jsou velkolepé objevné cesty ke konci 15. století, především objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem (1446–1506). „Tento muž nejen, že si byl vědom kulového tvaru

Země, který zjistil již Eratosthenes (275–194 př. n. l.), nýbrž jako první byl o něm přesvědčen tak pevně, že na něm vybudoval celý podnik, který připadal jeho současníkům šíleně odvážný“.

Duchovní prostředí renesance mění také přístup k přírodním vědám i k mnoha oborům techniky. Spekulativní metody a staleté tradice jsou nahrazovány exaktním pozorováním i experimentem. Tento přerod zůstane trvale spojen s legendárními osobnostmi, jakými byli například: Mikuláš Koperník (1473–1543), Giordano Bruno (1548–1600), Galileo Galilei (1564–1642), René Descartes (1596–1650) a dlouhá řada dalších. Renesanční otevřenost osvobozeného lidského ducha otevřela cestu pravdivému poznávání přírody i samotného člověka.

Tímto směrem se dala evropská přírodní věda někdy počátkem 17. století. Okruh zájemců o ni se rozšířil natolik, že je možno mluvit o souvisle pokračujícím bádání. Vzniká i potřeba sdružování lidí těchto zájmů. Na přelomu 60. a 70. let 18. století vzniká v Čechách Královská česká společnost nauk, jinak Učená společnost, jako první trvalá instituce „nové vědy“. V roce 1770 vznikly v Čechách, na Moravě i ve Slezsku vlastenecko-hospodářské společnosti. Nezanedbatelným přínosem pro podporu vědy byl také vznik zemských muzeí. Pražské, původně Vlastenecké muzeum v Čechách, bylo založeno v roce 1818 z iniciativy aristokratů s vědeckými zájmy. Moravské zemské muzeum, nazváno podle panujícího císaře Františkovo, vzniklo o rok dříve. Návazně na tyto trendy vědeckého vývoje postupně vyvstávala také potřeba těmto poznatkům prokázat cestu do školních, popřípadě i mimoškolních programů vzdělávání. Na tom se nemalou měrou podílel i Jan Amos Komenský (1592–1670).

Přes manufaktury k tovární výrobě

Dynamický vývoj zaznamenáváme také ve výrobní sféře. Cechy dohrávaly svou roli, další cesta směřovala přes manufaktury k výrobě tovární, kdy se člověk snažil přesunout práci na stroje a sám se chtěl stát organizátorem, kontrolorem. Naplnění tohoto záměru stálo hodně úsilí vynálezců, konstruktérů, výrobců – a samozřejmě hodně kapitálu. Bez rozšiřování a prohlubování poznání v mnoha směrech, bez zdokonalování stávajících a vzniku nových technických oborů by to také nešlo. V druhé polovině 18. století se začala postupně věnovat pozornost technickým oborům na evropských univerzitách (v rámci přednášek z mechaniky, fyziky, chemie.)

Byl to také správce univerzitní dílny glasgowské university James Watt (1736–1819), který kolem roku 1770 sestrojil první parní stroj použitelný ve výrobě. Po dalších konstrukčních úpravách se stal univerzálním motorem vrcholné fáze průmyslové revoluce. Umožnil odpoutat výrobu od vodních toků a tím ji zbavit závislosti na proměnlivosti vodní síly a otevřít tak cestu k zakládání moderních průmyslových velkoměst se soustředěným průmyslem. Že to byl skutečně historický okamžik ve vývoji techniky, ukazuje i „náš“ případ.

František Josef Gerstner

V roce 1806 zkonstruoval František Josef Gerstner první parní stroj v monarchii. Měl sloužit jako učební pomůcka pro studenty vznikající pražské polytechniky. Byl to ale také zároveň obrovský podnět pro technickou praxi: již v roce 1841 pracovalo v Českých zemích 156 parních strojů (z toho více jak polovina v textilním průmyslu).

Parní stroj se stal předpokladem i symbolem nástupu skutečné průmyslové revoluce – nejprve v průmyslu textilním, po něm v hutnictví železa, v uhelném hornictví a posléze i ve vlastním strojírenství. Do jejího čela se dostala Anglie. Důkladem toho, například podle K. Zeithammra (1994), je, že „od poloviny 17. století v příštích 200 letech vynálezci a tvůrci drtivé většiny praktických vynálezů, zejména nových hnacích i výrobních strojů a zařízení, byli Angličané“. Za pozornost stojí i to, že si od samého začátku byli dobře vědomi ekonomické hodnoty vynálezů: dávno před revolucí, v roce 1624, založili v Londýně první a dodnes působící patentový úřad!

Nebývalá akcelerace technických odvětví představovala také nebývalé nároky na rozvoj poznání, na rozvoj nových vědeckých oborů. Počínaje 18. stoletím začíná věda přímo zasahovat do konstruktérské práce i do výrobní techniky. Vzniká řada nových „inženýrských“ oborů. Učené společnosti, které na tomto poli působí, zvou do svých řad vedle vědců a techniků i podnikatele, průmyslníky, velkostatkáře i obchodníky.

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

Pokračování dalším dílem

OBSAH

Zemědělské školství praxi	1
Národní soustava kvalifikací	3
Spolupráce se středními školami	5
Rozvoj sociálních kompetencí budoucích učitelů odborných předmětů, I. část	7
Program rozvoja vidieka SR	8
Úloha a postavenie inovácií v regionálnom rozvoji, II. časť	10
Au revoir Chateauroux – dobrý deň Liptov	12
Závěr projektu Evropská zahrada	14
Informační servis	15
Obnovení rovnováhy	17
Budoucnost odborného školství	17
Úspěšné zahájení školního roku	18
Podnítit zájem o přírodu	19
Významné jednání na naší škole	19
Dobrovická muzea	20
Neobhospodařované pozemky	21
Počítačové programy pro zpracování mluvené řeči	22
Perspektivy celoživotního učení, I. část	22
Závěry mezinárodní vědecké konference ICOLLE 2011... ..	23
Brány	24
Řemesla na Střední škole řemeslné v Jaroměři	25
„Když má sedlák, mají všichni“	26
Stopami vývoje technické vzdělanosti u nás, II. část	26

REDAKČNÍ RADA

Mgr. Tatiana Belová, SPPK Bratislava
PaedDr. Mária Benedikovičová, MP SR Bratislava
Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava
Mgr. Otakar Březina, Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Mária Debrecéniová, Ph.D., Agroinštitút Nitra
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR Praha
Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha
PhDr. Aleš Hradečný, Praha
Ing. Zorka Husová, Národní ústav pro vzdělávání Praha
Ing. Marcela Chreneková, SPU Nitra
Ing. Ludmila Kováčiková, Agroinštitút Nitra
Ing. Emil Kříž, Ph.D., IVP ČZU Praha
doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc., ICV MENDELU Brno
Ing. Mária Múdra, ZSŠP Rakovice
Ing. Helena Psotová, Úrad NSK Nitra
PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav Stránský, MZe ČR Praha

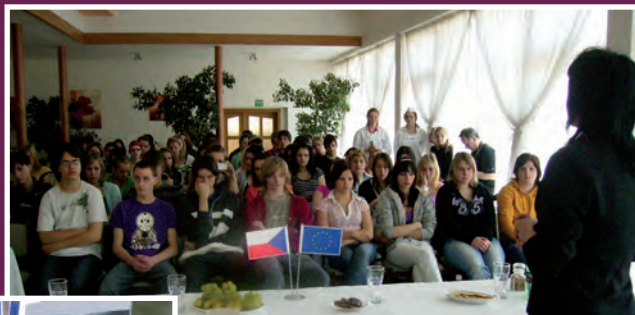
K ilustraci na obálce: Brány trnové čili smyky (více k černobílému obrázku v samostatném článku na str. 24); diskové brány Simba „C“ (barevná ilustrace) – vyznačují se kvalitním zpracováním půdy a promísením rostlinných zbytků pouze jedním přejezdem, dobrou stabilitou, velice dobře dodržují nastavenou hloubku práce, mají sníženou energetickou náročnost.

Kresby Jiřího Buchty

CONTENTS

Agricultural education in practice	1
National system of qualifications Creation of partial qualifications in selected sectorial councils	3
Collaboration with high schools Important complementary activity in the field of projects at the Institute of Certified Education of the Mendel University in Brno. Part II	5
Development of social competencies of future teachers of professional subjects. Part I	7
Programme of the development of Slovak countryside and its implications on the content of lessons when teaching professional subjects. Part II	8
Role and position of innovations in regional development. Part II	10
9. VII. 2011 – Au revoir Chateauroux, hello Liptov Professional practice in France	12
The end of the project European Garden	14
Information service Representation of the European Commission	15
Conference about the future of professional educational systém	17
Restoration of balance Periodic editorial from the Agricultural Chamber of the CR	17
Successful beginning of the school year in the horse racing school	18
Promoting the interest in nature Ecological activities for pupils	19
Important session in our school Meeting of the Board of Directors of the Czech Academy of Agricultural Science	19
Museums in Dobrovice offer the road to „the white gold“	20
Unfarmed lands – a space for invasive plant species	21
Voice recognition softwares are exploitable also in education	22
The conference „Perspectives of the Lifelong Learning in Professional Education“	22
ICOLLE 2011 International scientific conference of life-long education	23
Harrow for soil cultivation	24
Crafts at the Secondary Crafts School in Jaroměř	25
Restoration of the Monument to Antonín Švehla in the region north of Pilsen	26
Tracking the development of technical education in the Czech Republic. Part II	26

**SPOLUPRÁCE
SE STŘEDNÍMI
ŠKOLAMI str. 5**

DO SVETA ZA SKÚSENOŠAMI str. 12

**DOBROVICKÁ
MUZEA str. 20**

Agroinštitút Nitra
štátny podnik

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
tel.: 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agoinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra
tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk
Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč
Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách
Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

